

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Senensis isagogicus libellus in eloquentia praecepta - Cod. Aug. pap. 127

Augustinus <de Dacia>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

Augustinus Dacus: isagogicus libellus in eloquentiae praecepta mit
Glossen

[urn:nbn:de:bsz:31-89834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-89834)

QUEREBAVS iam dudum a plerisque viris
 etiam disertissimis persuasi Tum demum
 artem quernpiam in dicendo nonnullam
 adipisci. Si veterum atque eruditorum
 lecturis uestigia optima sibi quisque semper adimitando
 proposuerit. Neque enim qui diutius in Ciceronis lec-
 tione versatus non esse in dicendo et ornatus et co-
 profus esse poterit. Nam et horridiori crebrius co-
 sectati ipsi quoque horridi inconcinni et inculti fiant
 necesse est. Lectanti grati michi Ciceronis uolumina
 quern eloquentie parentem non immerito appellaue-
 rim. Pauci annotatione digna uisa sunt: quibus si utrum
 uulgarium aspernari sermonem ad eloquentium ordinem
 proximius accedemus. Sed tamen id in primis quisque
 admonendus sit quod rethor diligentissimus et in sig-
 nis orator fabius Quintilianus de oratoris partibus dicere
 consuevit. Neque enim hoc sunt oratorum quidem ne-
 cessitate constitute immutabili nec cogitationibus ut idem
 dicitur plebis sine fidei sunt ista precepta. Sed ut in sta-
 tuis picturis poematibus ceterisque: ita in exornanda elo-
 quentis uerbi ordine plurimum semper decoris ac uenusti-
 tis habuit uarietas. Atque id quidem cauendum quod
 dici solet. tenendumque est ante omnia: ne obscuritas ulli
 dicendi si fieri potest esse uideatur. Hoc igitur prima lex sic
 conuentionis ueritatisque qua eruditorum aures non dif-
 ficile iudicant. Hoc igitur uero fundamento prope deum
 capis scribam amice summissime. que et si non semper ut plu-
 rum tamen his rationibus tibi seruanda erunt. Sed uini
 nostri instituti ita nascetur exordium.

al' ars

al. verum

PLERVMQ; enim qui oratorie artis floribus
 et falleratis ut aiunt student verbis contra
 tritum vulgatumq; grammaticorum consuetu
 dinem quod in calce absolute orationis locari consuevit
 id illi potius ipi cooptant initio. quod omne fiat tibi
 exemplo manifestus. Scis plerumq; orationem constare tri
 bus partibus: quod suppositum: ut eorum ipsorum vocabu
 lis utar: quod uerbum: quod appositum vocant. dicunt ist
 grammatici. Scipio africanus deleuit cartagineum. Oratores
 uero eloquii homines conuerso potius utuntur modo.
 Cartagineum Scipio africanus deleuit. Illi Cicero utitur
 familiariter publico lentulo. hi uero publico lentulo. M. Ci
 cero utitur familiariter utitur. Quibus plane exemplis
 patere arbitror. Appositum primum in oratione. Suppo
 situm medium. Locustimum uero locum uerbum tenet.
 Sed et si qd grammaticorum more post appositione situm
 erit ad initio orationis poni solet eius rei exempla sub
 necum. Scipio emilianus euertit humanitatem urbem
 opulentissimam hispanie. Hispanie opulentissimam
 urbem humanitatem scipio emilianus euertit. No
 ignoras multa esse grae eplaram. Epistolaru grae multa
 esse no ignoras. ligurgus condidit sanctissimas leges li
 cedemonijs. lacedaemonijs sanctissimas leges ligurgus
 condidit. Multa q; consili ratione.
 Appositum plerumq; in principio ponitur: suppositum
 medio in fine uerbum. Ut anopigon solon salaminis
 primum constituit.
 Iam uero de aduerbijs. Ceterum diuersis ordinibus et
 locis pres locum sunt pro auriu iudicio. quod qdem

*Cartagine Scipio
 africanus deleuit*

*De supposito appposito
 et dco*

solo usu et oratoria prudentia comparatur.

Quia uero de aduerbijs que sunt ueluti adiectiua uerbo
rum dici pot. passim uelut loci ponenda esse. ubi de
minu aptius congruere uisa fuerint. modo in princi
pio modo. in fine. modo interiecta inter utriusq. Quia
in re diligenti est utendum consilio: sed prope uerbum
frequentius preueniam reddidit orationi: ut sibi uis maxi
mus ante alios fortiter et animose pugnabat. Clely
Scipione familiariter utebatur. Clementissimus
Cetero humaniter ignoscebat. Nunc uero ad reliqua

Prepositiones ppulchre inter substantiua et adiectiua
notia intereant: ut terra in agro: Ornatissimo in
loco: Maximus ad res. Iustus decanis. Aliosq. huius
temodi complura. **U**te prepositiones solum: sed alia
preterea quorum nunc faciemus exempla. Maxima
in repu. diligentia. Maxima in parentes pietas. Summa
in hospites liberalitas. **A**q. etiam pulcherrimum
inter duos casus: puta utros duos aliquid coeunte
ponitur. Omnia respib. iuri. Constantes militu
animo. Inimica sceleratorum homu flagitia. Eco
uerso etiam constituta et transposita oroen plinum
exornant: ut huius claritudo uiri. huius qrites
auctoritas loci. **V**enisti etiam plerunq. prece
det adiectiu nomen subitum: ut tua dignitas: op
tima uirtus. diuini ingenium. exquisita doctri
na.

Uoniam etiam refert: quo loco queq. dicto sit
ita: quod restitur Boetius in his comentarijs qf
in aristotilis libros conscripsit. ubi et Ciceronis
exemplum et uirgilij ponit. Boetij aut ipsius uerba

De aduerbijs

Clely Scipioe famili
utebatur

De prepositioib
foran in agro

Maxima in re publica
diligentia

Constantes militu an

huius claritudo uiri

Tua dignitas

f. Florus
is contra
consuetu
consuet
e fiat tui
multas in
ori uocab
dicit igit
in. Orator
modo
re uerbu
M. C.
exempl
e. Supp
in reu
te serui
pla sub
na uerbu
ntissimi
rit: No
gia mlla
as leges la
ligurij
suppositio
salu
limbus et
quod qdau

hec sunt etenim quantum ad compositionem orationis sp.
etiam maximum differt quo uerba et nomina predi-
cationis sue ordine proferuntur. Multum enim interest
in eo quod ait Cicero. **A**d hanc te aueritiam nata
peperit: uoluptas exerceuit: fortuna seruauit. ita dixisset
ut dictum est: an ita? **A**d hanc te aueritiam peperit
nata: exerceuit uoluptas: seruauit fortuna. Sic enim
minor est sententiae magnitudo minusque in ea lu-
cet: quod si sic componatur uel uolentibus hominum
auribus animisque patefacit. Rursus quom dicit Vir-
gilius. **P**acis imponere morem potuisset sed serua-
re metrum si ita dixisset. **M**oreniq; imponere paci
sed esset debilius sonus. **N**ec coacti uersis tam preclure:
ut nunc compositus diceretur. quod idem non est apud
dialecticos. **H**ec uero Boetius. **H**uc ad reliqua. **N**e-

pprimis te uidetur

Optimi uiri dicitur

dem amandi virtutem

gatiua dictio apte in calce orationis ponitur. ut **P**restan-
torem te uidi necnon Scipione clarorem in bellicis
laudibus inuenies neminem. **T**ua in me benignolentia
tuo in meo animo gratus est nil. **Q**ui te ardentius
auet habes neminem. **S**ed et possessor antequam pos-
sessio. **O**ptimi uiri dicitur. **P**restantissimam uiri uirtutis:
prudentis hominis consilium. **Q**uid uero pulcherrimum
qui si pro gerundis uerbis: que ita appellantur gra-
matici utuntur gerundiuis uerbis: ac tritum est illud
pristinam exemplum. **V**eni causa amandi uirtutem.
Veni amandi uirtutis causa. **G**ra gerendi belli. **Q**e-
randorum bellorum gra. **S**ue uia preceptio optima
est. **C**rebraque eius apud M. Tullium: aliosque eloquentes
uiros fuit semper observatio. **N**unc uirtu milita

confitetur que si aduertentis diligenter: haud pamm
 latino ornatoque conducent eloquio. sed id mihi
 in primis animauerendum uidetur. ut cum tri
 fuerint antecedens et consequens. et eorum medium.
 Relatiuum nomen: si propriu sit id consequens. ne hor
 ul rei cuiusprim: tum relatiuum consequenti semp
 congruat. Alioq non latina oro fit. sed a doctissio
 rum hominum consuetudine aliena. alias pot cu alter
 utro conuenire. si non consequatur propriu nomi
 quam rem facile exempla declarant et priscorum
 auctoritates complures. M. Cero primo tuscula
 narum questionum primo. Studio sapie que phi dr
 et vi de repub. Consilia cuiusq hominum iure sociu
 que ciuitates appellantur. Atq iterum ex illis sapi
 terius ignibus. que uos sidera et stellas uocatis. Sa
 luti q illud tritum est. Est locus in carcere qd
 tullianu appellatur. Inuicibilia in uetustis codicibus
 id genus inuenies. nec id est grammaticae artis uicium.
 quod qdam ignari librarij arbitrantur. Sed et nos
 exemplorum aliqd afferemus. Preclarum est Cero
 nis opus. qui Cero maior dr. Consilioq sed no huc
 profertur. Verbis uiscribus consulendum est. q snt
 canes. predicti uiri ex urbibus pellendi sunt. que est
 et ciuitatum puites et sentina dedecoris. Pleruq
 igr relatiuum nomen cum eo concord est quod seqr.
 Aliud quoq inspectandum est. Nam cum tri ex
 istant quorum unum relatiu nomen sit. frequenti
 iure eorum duo in eiusdem casu exitu conueniunt.
 Nam ut exempli causa dicam aliqd si quis huc ser,

No. j

Ep. long. In Carcere
 qd tullianu appellat^r

j

Quas ad me misisti
has quande misisti
fuerunt

postho

proinde

lege Romanis
pluribus

lege Sapientior
multos

inueni protulerit. Liber in quo de uirtute. Igitur peritus
est. Concordant namque eodem casu extrinsecus illa duo
que maiore vicinitate diuina sunt. Aliud item ex
emplum huiusmodi sit. Quas ad me misisti. Iam id
eundem michi fuerunt. Sermonem quem uos audistis
non est meus. Quam existimas demosthenis orationem
eschini est. Atque huius orationis crebrum inuenire
poteris apud ueteres usum. **M.** Tullius de oratione. Quorum
autem officiorum precepta traduntur et ^{augur} per uerba ad fi
nem bonorum. Virgi in Eneidos urbem quam stitio re
stra est. Terentius in andria. Posthac quis faciet de integro
comedias spectande. ^{ne} an exigende sunt uobis prius idem
populo ut placeret quas fecisset fabulis. Idem quas credis
has non sunt uere inuptie. Atque huiusmodi sermo
plurimum exornat. **U**id quoque annotatum dignissi
mum est. ut cum positum uelimus exaugere non per
per prepositio huius accedat Cicero in epistola ad Curionem. Ca
rus equis sis et procaudus. Idem de oratore primo. Ple
ari. Si illi uideri solent. Terentius in Eunuchio. Pul
chri credo domi hant uiris filia. Nam progratum valde
gratum significat. Et in oratione lepidi personat. **C**at
plinius. multo longe et qui propositus idque seipso
pulchrum uideri solet. ut longe amantissimus. **M**
multo omnium fortunatissimus. Et ego tibi qui maxi
mas gratias. **C**omparatus uero uel multo uel longe pro
mi solet. ut iusticia multo perlatior ceteris uirtutibus.
Et socrates longe alijs peris sapientior. **U**id nequa
qui omiserimus cum enim uia que prius sunt pro
fecta grecis tertie inflectionis et obliquos casus huius

que rectum sapient. Latini oratores frequentissime ad
 verba illorum quibusdam similitudine fingunt. et aliam
 in illis declinationum nota. et genus seruat: qualia
 poematum Enthimematum. problematum. delphicum
 et lampada existent. que a plerisque terne flectionis p.
 feruntur. Poema. atis. Enthimema. tis. delphicum. pro
 bleumna. elephas lampas. Hanc tu observatione dilige
ter comenda memorie. **C**um autem volumus esse
 dare aliquid nobis iocundum honestum aut utile esse. tunc
 dativus cum verbo utimur. si enim es est substantivorum
 quorum illa adiectiva sunt. Nam ne ab exemplis dis
 cedamus. quid aliud significat hec michi res iocun
 ditati est. qui hec res michi est iocunda. idemque ipse
 tunc michi fuerunt bre gaudio. quod est ad gaudium
 ut gaudium michi attulerunt. Eodemque pacto: leges di
 gitant sunt reipub. preclara urbis edificia cuius
 decori sunt. vicia dedecoris sunt. iuris. id est dedecor
 paruit hominibus. deq; exteris consili ratione. **V**er
 bum Afficio picherrimum est et late patet. Nam affi
 cio te voluptatem: est tibi voluptatem affero. Affino
 te honorare: est tibi facio honorem. Affitio te laudibus
 est te laudo. Affitio te probro. te vitupero. Affitio te con
 modis: tibi facio comoda. Affitio cadauera sepulchra.
 cadauera sepelio. Afficio inimicos iniuria: fitio in
 inimicis iniuriam. Affitior dolore id est doleo. Affici
 or gaudio id est gaudeo. Afficio in verecundia id est ve
 recundor. latissima est huius verbi usurpatione. Nec
 latet me afficere signare disponere. hincque est illud
 plinij. Vixit vox magis afficit. Neque enim sine optis

hec vultus
 manducati est

Afficio
 affero te voluptate

et polentis
 illa duo
 d. m. x.
 et lat. io
 nos auditis
 emil. p. r. q.
 m. a. m. r.
 f. r. u. r. u.
 u. e. t. a. d. a.
 p. h. i. o. n. e.
 m. i. n. g. r. e.
 m. i. d. e. m.
 u. e. c. e. d. e.
 f. e. m. e.
 g. u. i. s. t. i.
 e. n. o. u. q.
 e. u. c. a.
 p. i. n. o. q. u. e.
 c. h. o. s. p. i. t.
 r. a. t. u. v. i. l. e.
Cat. s. a.
 d. e. q. s. e. p. e. r. i. o.
 m. a. n. i. f. i. c. a.
 q. u. i. m. a. x. i.
 l. a. n. g. u. e. p. p. o.
 u. e. r. e. n. t. i. o.
 u. l. l. u. d. m. e. q. u. i.
 s. u. n. t. p. r. o.
 c. a. s. u. s. h. i. m. a.

causis tam lata tanq̄ diffusa sit eius uerbi significatio:
sed de hoc satis. **C**on est autem ignorandum q̄
si due res: quod raro usu euenit p̄ter se habuerint:
hanc dictionem tum utriq̄ rei ornatus aut uarieta-
tis causa p̄ponimus. quod sic liquebit exemplo. Par
est in C. Iulio uirtus doctrine queq̄ est eius uiri pro-
bitas. Recte igr̄ ac splendide dixerim. C. Iulius uirtu
doctus est tum probus. itidemq̄ magna inest idest in
C. Iulio tum uirtus tum doctrina C. Iulius plurimū
tum laude tum scientia ualet. Aliud item exemplum.
Tenuerodes tum consilio pollet in urbanis rebus: tum in
bellicis negotijs uiribus atq̄ animi magnitudine solēt.
Sic enī tum oīdi esse in rebus urbanis consiliū: quā
in bellicis magnitudinem animi. q̄ tum gēnari po-
situm est. **S**ed eandem quoq̄ uim h̄t geminata
et coniunctio. Eneas est et terris uictus et alto: idem
profecto significat p̄pessus est. Eneas tum pellici: tum
terrarum labores p̄pessus est. Africanus uenī singularis
et uir et impator. idem sibi uale. et Africanus ma-
gnus extant: tum uir tum impator. & si contra ne-
quaquam paria sunt. sed alterum minus complectit: alterū
uero magis ut efficiendum est. ut quod leuius existit
locutus prius. atq̄ ei eam dictionem p̄ponamus. qd̄
autem grauius ualidiusq̄ id posterius positum: tum
dictio p̄cedat quod faciemus exemplo Lucidius. C.
Iulius amat Scipionem propterea q̄ nouit eū doc-
tum hōiem. et insup̄ uirum optimū: quod postre-
mū ad amorem uehementius impellit. Quare
ita est orō institienda. C. Iulius amat Scipionem.

Lelius in dōtū tūq̄

*Affectus singularis et
uiri et impator*

C. Lelq amat Engrig
ol doctud eg ad ppt

Etiam ob doctrinam eius tunc propter virtutem. Ita
virtus in hac benignitate plus dometur habet.
Atque item si dixerim: Cum omnes fortunati sunt
qui bene vivunt: tunc beati qui omnia deserunt ut
virtutem complectantur: Hos namque posteriores
multo esse beatiores constat. Si quis superius modo
allatam preceptionem intellexit: hoc M. Cicero in
primis frequenter usurpat. Cum omnibus consu-
lendum est: tum his qui armis positis ad impatori
fidem configunt. Significat enim configentibus ad
impatores: et sese deditibus multo magis consule-
dum esse. Atque in Carthone maiore Mirari sese aieb-
at scaviola M. Catonis cum ceterarum reru pfectam
sapientiam: tum nunquam fuit illi senectus gravis.
Sed de hoc satis

Tam vero explicandum est qua ratione quorundam per-
sonam aut laudari aut vituperari oportet: quod ad de-
corum sermonis pertinet. Nam id trifarium fieri
complanus ex monumentis trarium. Si ergo veli-
mus ostendere M. Catonem hanc magnam virtutem
cum verbo sum es est ita commodissime fiet. M. Cato
vir est magnae virtutis. M. Cato vir est magna vir-
tute. M. Cato vir est magnus virtute. Plus plus
vir fuit prestans ingenio: vel prestans ingenio: vel
prestans ingenio. Mulier est clara moribus: clari-
rum morum. et claris moribus. Vir egregius laude
egregie laudis egregia laude. Sed illud prius magis
poetarum est. Postremum vero splendidum ac ppositum.
Aristoteles scientie copia: plus exquisita doctrina: vir

Magnus
M. Cato vir est magnus
Magnus

Consulto opus est

her ubi
opus est michi
hinc rei
hinc rem
hinc re

acerrimo ingenio: quo quidem ut disertissimus pristi-
mus inquit: significat aristotilem hinc: scire copiam:
et qui hinc: exquisitam doctrinam: ceteraq; consili-
rone. Quod idem A gelius sentire videt in noctabo
amicis. Est enim veluti defectio quedam: sed et trita
usurpataq; ab eloquentissimis uiris oratoribus: q;
qua et uobis quoq; utendum est. **C**Atqui princi-
pium tuum accusatum sepe: tam ablatiu locum tenet
infinitiu uerbi. Hinc salustiani illud. Nam et pri-
usquam incipias consulto: et ubi consulueris mature e-
opus facto. Et Terentiana Misis. Quocumq; alloquens a-
eam pamphili: una cum inquit inuentum tibi curabo.
et adductum tuum pamphilum. Omnia namq; ista consulto:
facto: inuentum adductum factum: consulere: facere:
inuenire: adducere designat. Verum ^{more} oratores his accu-
satiuorum et ablatiuorum rōnibus paratio: poete uero
et historiographi crebrius utuntur. **S**ed quoniam
de uōre quod est opus attulimus mentionē: intelli-
gendum est quid de eo censamus. Est opus michi
hac re significat me egere hac re: Sed uarijs casu-
bus iungi solet. Nam et est opus michi tua opa-
nti casus: et me ope et tuam opam: et tua opa ab-
latiu dicimus. Sed hoc posterum ornatius est:
et totum oratorum. Ceteris rōnibus poete potius
historiciq; utunt. Nos autem quedam papinū:
ut et cognoscimus auerteribus usurpata eisdemq;
utuntur. quedam uero ut cognoscimus soluiū.
Nam opus est in hanc rem non unquam orator dicit.
Quid illud nomine pulcherrimum est: ut quom

quod sepe
supra

duo non alterum adiectum substantium alterum eodem casu exitu proferri debant: ut sepe creberrimeque quodammodo contingit tunc certum non adiectum nocent que est neutra in substantium transferamus et appositum vel substantium additum quo casu locentur.

Quod ut frequens est eruditis: ac disertis viris: ita quoque erit exemplo manifestum. Nam cum multam pecuniam dicitur sumi: si multam pecunie eius orationis loco posuere multo protulerim venistis.

Multam enim virtutis significat multam virtutem.

Plurimum virum: plures vires. Quid animi: Quis animus.

Quid rei: Que res. Quid cause: que causa. Aliaque item plurima. Sed id animi aduertendum est. Nam

si gratia ille casus fuerit singularis totam ite orationem singulariter exponere debemus. Sed pluraliter.

Nam exempli gratia: multam pecunie. id est multam pecuniam singulam incho. At contra multam pecuniarum significat multas pecunias: Siliusque

est et aliorum expositio: ut multum roboris singularem est plurimum virum pluralem habet significationem

Et aduerbia quoque nonnulla eandem vim retinent pre-

sertim vero duo hec parum et satis. Nam parum sapientie

est parua sapientia. Satis virum sufficientes vires. Et incho-

il quoque siue nomen siue uerbum sit: in eandem specie obferuntiam cadit. hec igitur hactenus.

Quoniam igitur singularia hec fere inuestigauimus id quoque dignum cognitione est cum duo membris substantia uerba:

quorum utriusque adiectum adiciendum est sic: est: ut adiectum principio collocamus et subsequentibus substantiis: ut ge-

Multam pecunie
Multam sumptus

ut si a. id est parum et
parum et satis et non
probat

parum sapientie
Satis virum

tum geminatum vel et duplicatum preponimus.
Exempli uero causa afferuntur Ciceronis uerba. Africa
uis singularis uir et impator. Et alibi propter ma-
gnam et doctoris auctoritatem et urbis: idest ppter
magnam auctoritatem urbis: et propter magnam
auctoritatem doctoris: preclarus et miles et eius
illustris tum uir tum plus: Optimus tum patrie
defensor: tum gubernator: iustus et rex et iudex.
Consiliaq; se eodem modo hnt: sed et sepe uino con-
tra eundem ordinem vni substantiue preposito
duo adiectiua aut plura deseruiunt. Exemplo sunt:
que nunc constituam. Vir tum bonus tum etiam
tempatus: Impator et callidus et sagax. Index et
integer et solers: sed alia in ipse coniecta.

*Supra et rep et Index
Index et integ et solers*

Conueniunt duo substantiua ita se hnt: ut alterum
uini suam ubiq; seruet: ac tueatur: Alteru quasi
quendam obtineat uois adiectiui locum et eius fini-
gatur officio: Quale est Virgilianu illud *oenerd*.
Molemque et montes usque altos imposuit: ac si di-
cat molestos montes imposuit. **C**onueniunt et ut ab ho-
nestate uariisq; discedamus: punde est ac si dixerit caue-
dum est ut a naturali honestate recedamus. Sed ne quasi
historiam texeris dicendorum seriem uedam itaqueq;
patefaciam ut sese michi forte quedam detulerint.

*quendam ep me ab honestate
q; discedam qd est a
ali honestate*

Ceterum no ignoro ut ipse arbitrar supina supina:
plerumq; orate ac plerumq; significare gerundia dic-
tione ad pposita: Res difficilis crediti idest ad credendum
Mirabilis uisu idest ad uidentium: uocanda audum idest
ad audiendum: ut Virgi. Maro *oenerd*. Infert se septis

*res difficilis creditu
mirabilis uisu in*

uebula mirabile dictu. **H**ec et amice lateat ut quor
 quom fuerit suplatiuum quodpiam durius asperius
 qd et suplatiue significandum sit ut pro suplatiue
 positum effaramus et ei suplatiu aptiusq appo
 nantur aduerbiu. Nam maxime memorabile faci
 mus est memorabilissimu facimus. Maxime reru
 genus homi est rarissimu genus hominu. Sed et
 admodum et in primis positum addita riu for
 me suplatiui eandem habent. **C**ad aute nequaquam
 silentio preterierim ut si quem puritatem habeat
 uelim mediocriter laudare: dicam picles uirtute
 prestans princeps erat athenis. ul quicquid preda
 gessent. Themistodes rebus gestis floruit. Sin uelim
 uehementer ac plinu laudare adiciam gloriam et
 causam laudationis casu gto constitui. Pericles
 ut hisdem exemplis agam uirtutis gloria prestans
 athenis claruit. uehementissime laudatur. Sed et cetera
 pro tui ingenij bonitate conuicito. Quotiens nomina
 qd ipse quoq testat gramaticis. Themistodes gestorum
 laude emicuit. Sicq M. Anthonius pttabat eloquent
 mediocriter laudatur aut fera exalter. **L**eam crastus
 eloquentie glia excelluit uehementer laudat. Sed et tra
 tati p pro pro tui ingenij bonitate conuicito. Quo
 tiens nomina quod ipse quoq testatur gramaticis
 denum pluralis et singularis unu conuicuntur.
 uerbuni uicimori responder. Virgi. I. enei. hic illi
 us arma hic cursus fuit. no autem fuerut. Am
 autu ire amoris integratio est. hostes eoruq ex
 exercitus probat. Atqz ita frequentius obseruat.

Maxime?
 In primis Memorabile fac
 admodum

de laudibz no hz

hiz illuz dicitur hz

Vir ac Mulier optat
ad me venit

Spepau ee

feru

re reg abiq res o re
fide dno

prosequor te honore

Benemereri

Equo te laudo ut Cicero
laud fetq scruo atq tu

Inodidem fit in diuersis gubis. Nam siue ma
sculinum siue femi est viciniori respondemus.
ut vir ac mulier optima uenit. Verum si plurali
nno uti ad masculinum transire necesse est: ut vir
ac mulier leti properabat. Alexander et olimpas
clarissimi extiterunt. **Q**uod opere precium esse: quod
pueuistum est. significat modo. utile esse: modo
necessarium: modo iocundum: modo laudabile. atqz
his significationibus id uois uerbes usurpabant.
Feru quemprare est fructum siue utilitatem pepe
ex ea re: ut cum dixerit quis ocio fruor. **P**rese ferre
aliquid est uerbis: aut iudicij aliquid quibusda osten
dere: aut quodammodo confiteri: ut. M. Curo ple fert
grauitatem. Hilaritatem ple fert letius. **R**onem hre
est respectum hre: sed ut planius exponi hre rationem
alicuius rei est rem considerare aut seruare ut habeo
roem: lpei tempis psonaru. Est em ea omnia rone
complecti ul considerare. Hanc rem mente noie
complector: est hanc rem considero. In ano est: si
gnificat in animo habeo. Et animus michi est
idest uolo. Certum est michi: est deliberari et de
creui. **P**rosequor te honore est te honoro. Proseqr
te laude: est te laudo. Prosequor te probro idest te intu
pero. Prosequor te amore idest te amo. Prosequor te odio
idest odi. **B**enemeritus sinu de repu idest bene
ficium in illam contuli. Benemerentis de amicis
est conferentes in amicos beneficia. **A**t equo pua
ac pro uel atqz propt: uel qornatissime ponuntur.
Exemplum est: equo te laudo: atqz Ciceronie: est sic Cice.

prese ferre

In ano est
sig michi est
Cecidit michi

De Cognato loco positum

Uominumque et ppulchre comparatiua pro abso-
 lutis ponunt. Ut alexander macedo corpus habe-
 bat imbecille illius: quod imbecillam significat.
 Satiri in scelera uehementius int inuehuntur id
 est uehementer. **D**o tibi hanc rem uitio r vitio
 re de hac re. do criminu idest criminor. do lau-
 di idest laudo. **S**ed ne illud qdem negligendum.
 Nam subiunctiuus pro iudicatio: et illius tempo-
 pro huius tepibus hand allepide ponitur. Velim
 sepe pro uolo. Et gererem pro gereram. dilexerim p
 dilexi. **D**enim multo ornatissimu est. si op-
 ortunis locis agatur: quod ubi fietandum sit.
 pitoniu aures facile censebunt. Partim hominu
 ueniunt sepe dr. A. gelio teste: et est idem q pars
 homiu idest qdam hoies. Nam ptim hoc in loco
 aduerbium est. neq; inclinatur casus. Et cu ptim
 homiu dici solet idest cum qbusdam hoibus. Sed
 hoc tamen est splendidius. cum in orone uerum
 fuerit additum: ut est illud M. Tullij in eplis. Ita
 qui istinc ueniunt. ptim te supbium esse dicunt
 q ml respondeas. ptim cotumeliosum q male re-
 spondeas. **I**dest etiam optimu cognitu q diag
 decimius quisq; et est unus de numed denario:
 sicut Mille simus quisq; est unus ex imo mille-
 uario. Hinc illud Cesaris in comentarijs Co-
 gnoscat no decimiu queq; esse reliquu militem
 sine uulnere: quo exemplo uti pulcherrimu est.
Quottus quisq; ho. idest quot hoies. Quottus quisq; mi-
 les idest quot milites. **C**ergu una dictio durax

do tibi hanc rem

velim q uolo
gererem q gereram

partim homiu

partim te supbium esse dicunt
quottus quisq; militem

denarius quisq;

quottus quisq;
p adposito

Alias genitum hominem tenet
modo dicitur

Quae capta

Virginitatis annos natus

Elapsum libidinis

Habeo hanc rem memoria

Voluptatis me capta
oblivio

Commo me ruri
vel in urbe

at pulcherrime positus adiungit noibus ut p[ro]p[ri]um
doctus plus p[ro]p[ri]um amicus. **Q**uid illud inquit
lepidissime usurpavit ut alias in oratione eadem
iterum etiam usurpavit locum obtinuit in
adverbij quale esset. Si quis dicat omnes homines eodem
sunt ferre nati ingenio: alias quidem rideat alias
quidem lachrymet. Omnes item civis alias boni al
mali nunquam ipsidem sunt moribus. **M**arcus
Antonius iit in castra multivariam dicitur. An
thonius castra petiit: in castra profectus est. Se ad
castra contulit. Se in castra recepit. Se ad castra per
duxit. **H**ic habet viginti annos: quod veterum
consuetudine dicitur contra pedagogicam rationem optimos
alijs quoque rationibus dicitur. hic decimum annum attingit:
degit decimum etatis annum. Et viginti annos
natus. Sed hoc posterius magis oratori congruit.
Cicero laborat in eloquentia. Cicero operam in elo
quentiam confert. Cicero operam in eloquentia ponit.
dat eloquentie operam. Etatem in eloquentia consumit.
Tempus in eloquentia conterit. Studium incumbit elo
quentie. **H**abeo hanc rem in memoria non minus
usitate dicitur. qui si habeo sine teneo hanc rem in memoria.
Teneo hanc rem in memoria: huius rei memoriam
habeo. **O**bliviscor voluptatis. Voluptatis me ca
pit oblivio. Et sic idem verbum cum ceteris noibus
invenitur diversa significat cum sibi ordine. **V**t
capit me societas civitatis. Caput me hominum ordinem.
Virgilius rursus incolit civitatem habet: et ruri se con
tinet pulchre dicitur. tenet se in urbe. tenet se ruri.

Si quis velit ostendere aliquam rem aliam an. cellere et ultra illam valere recte dr. uel p. actum: ul. tra preposita: aut preter. ul. cum pre. ablatiuo pre. posita ut quibus Cesar ultra alios pollebat rebus bellicis pulcherrime dr. Et Cesar pter ceteros uel pre. ceteris rebus bellicis pollebat. leuius h. faciles. mo. res. uel faciliu naturam. Ornatius. leuius est leui ingenio natus. facili natus ingenio uel facillimus moribus Scipio natus est. Cato tristi et sensoero fa. it ingenio. **V**aleo et polleo uerba et splendida su. et litissime parent et ablatiuo casu iungunt hoc pacto: Aurelius Augustus plinuu ingenio uahit. Milo corpis uiribus polluit. Hippocrates ingenij bonitate. **M**urridates memoria e. M. Cato in ciui. tate plinuu auctoritate pollebat. **E**t clareo et floreo possu. eadem ferme rone se hnt. Ego apud diuu cesarem multum siue ualeo siue possuum. ornate ac splendi. de dr. Apud diuum Cesarem plinuu mea ualet auc. toritas. Hortensius multum pot. in senatu. Ornatq. Hortensij in senatu ualet auctoritas. **S**ue potissim. significat eum optoem. que est apud hoies. de alicq. uiri prestantia. que uulgo ac rita consuetudine re. putatio nuncupatur. **C**eterum id p. bellum est. Est michi apud te fides id est tu in adhibes fidei. quod e. accuratius aduertendum. Nam plerunq. solet. sum e. est iunctum significare. h. et quodam. possidere. ut est michi pecunia. Est cesari magna pietas. Illud significat me pecuniam h. cuius in. structionis uerba crebra apud pristis et disertos

pter ultra et pre
sempe oportet aliq
rem alia intellexu

Leuius est facili Inge
nio natus facili natus ingenio uel facillimus moribus

Valeo polleo ad abla

Clareo possu

Est michi apud
te fides

Recordor

prope
Anticello

De his frequentibus

proposito adiecta vo
sepe dicitur nisi feg

p a p g^o n s^o
impet amplificant

Quaqua Inducano
Junge pht

Viras observatio est. Ego recordor hanc rem potius
qui huius rei dē et idem dē huius rei subit me
recordatio. hec res subit michi in mentem. sed ma-
gis proprie in mentem venit et michi occurrat.

Presto et anticello: que venuste personant verba:
alut dativo. alut accusativo pulcherrime ungitur
cum accessione ablativorum eius rei cuius est presentia:

ut anticello tibi ingenij accumine. **S**epe uno qd.
frequentissima verba. a quibus originem traxerunt.
significationem retinent. praesertim si prima illa aspe-
riora fuerint: ut coniecto pro coniecto. Amplexor
pro amplector. Et alia item immutabilia: si qui verbi
aspiritas illi continget: quod eruditorum iudicio relin-
quimus.

Verbis adiecta prepositio p sepe in contra-
riam imitat significationem. ut precor et deprecor
contraria sunt: hortor et debortor. Nonnunquam idē
dis efficit preposita: ut suadeo et dissuadeo. qui in

hisdem nonnunquam auget qui vni conuictet. **E**x
et de compositis uehementer amplificant: ut exoro
quod ab ex et oro deductum est: significat impe-
tro. Terentius. Quartaui ut det oro. neq; id exoro.
sic et suadeo significat oratoris officium: qd est
benedico. et psuadeo benedixisse designari qui est
oratoris finis id est impetro atq; obtinco. Vide et cre-
bro no solum psuadeo sed etiam psuadeo dicimus.

Sed et facio et pfitro explorata sunt. plurimum etiam
sermoneum atq; oroeum exornat. **A**dversatiua uno
quinq; aduersatiua iudicatio unigatur: qd ubiq;
M. Cicero seruauit. alijq; doctissimi: sed huius ex-

exemplum sit. Quisquam te ante hac diligebam: nunc tan-
 tum ob singularem uirtutem uehementer admiror. Ita-
 tria sunt que quodam sibi inuicem ordine coniunguntur:
 quorum prius et lenis et diligere: postremum admi-
 rari: quod uehementius ac precipuum est. Et coram
 modicum est obseruatio: quod reuereret colo significat:
 ex quo obseruatio et ideo reuerentia: Sed iste aliud
 exemplum. Quisquam michi sunt amicorum omni uocem
 de te: tunc tamen iocundissime fuere. **A**c esse pro-
 tantum: sed collocauit quibus raro: ut quisquam
 michi ante hac carus eras: sed nunc profecto caris-
 simus es. **A**d hec duo illa oronem puenistam red-
 dunt: sibi inuicem respondentia: quorum alterum est
 non solum siue non modo: siue non tantum. Alte-
 rum: sed etiam: uerum etiam: uel loco etiam: posita
 quoque et aliquibus interiectis: quorum omni exem-
 pla subiectam. Hec michi res non solum grata est:
 sed et iocunda. Marcus Antonius non modo erat Cicero-
 ni inimicus: uerum et hostis patrie. M. Cato non
 tantum ingenio ualuit: sed et uirtute quoque florebat
 plurimum. Alexander non solum reliquam orbem subie-
 cit: sed ipsum romanorum imperium cogitabat attingere.
Et sic tamen et qui cum sibi respondebant. ut tam-
 cara michi patria est: qui tibi iocunda uita. **P**ro-
 eo autem quod ceteri exprime consueuerunt pronomen
 addentes: ut te. uel met syllabicas adiectiones. Cicero
 potius idem efficit: hoc pronome ipse ipa ipsum: quod
 illarum fere syllabarum locum tenet: ut ego ipse
 magis qui egomet. nos ipsi: illi ipsi: ut uisquam se.

dilige

colo obseruo amice

admiror

hac p

no solu

non modo

non solum

Tunc

quam

Ego ipse

stantes uiri sed idem p[ro]sepe ul' uerbum varijs in-
 structionibus positum: haud eandem retinet signifi-
 cationem: ut uato huic rei idest attendo huic rei. &
 uaco hac re idest sum uacuu[m] hac re: et id quide[m]
 ornatisimum est. **A**nimaduerto idem est qui
 deo et quodammodo intelligo. At animaduerto cu[m] acto
 structum in p[ro]posita idem sibi uult q[uo]d punio: ut
 herus grauius animaduertit in seru[m] idest punit
 Ex quo animaduertio et punitionem et cognitionem
 siue sciam nonnunquam significat. **A**tq[ue] item refero
 tibi hanc rem idest narro. Sed refero ad seruatum et
 refero ad populum: id p[ro]pono in consultatione: cuius
 usus uerbi apud historicarum scriptores frequentissim[us]
 est. **Q**uid: Varij quoq[ue] casus eodem uerbo sepe
 iuncti no[m]ine inquam ac longe diuersum uim habet
 quale sit do baldo ad cesarem tras. Nam dant baldo
 deferenti: ut cesari reddatur ad que[m] mittunt. At
 do ad cesarem tras. atq[ue] pro constructionis uarietate
 dare tras mittere aut scribere significat. **D**ec te
 moueat q[uo]d pro epla delectat me hec res. sed oblecto
 me hac re. Et me oblecto ruri. **F**ero hanc rem patien-
 ter. Ego hanc rem facile patior. Modeste fero ac mo-
 derate: et contra significanti aduerbia grauius a-
 acerbe. egre moleste et iniquo animo. **A**ffero co-
 munissimu[m] uerbum est: ut secunda fortuna
 affert in uoluptatem a me delectat. Aduersa for-
 tuna affert in dolorem idest dolet in. Nam di-
 citur hec res in dolet: et doleo hanc rem. **S**ed
 redeo. rursus digressus eram. Ire tue afferunt in

Vato huic rei
 hac re
 Animadueto

Refero

Dare tras mittere
 scribere

Delectat me
 oblecto me

Fero hac re patien-
 ter Ego hac re facile

Affero

hec res in dolet
 doleo hanc rem

Camillus p[ro]inde atq[ue]
omn[is] sapientissim[us]

Coco

Mille homin[um]

prim[us] q[ue] p[ri]ncip[alis]

interdico tibi hac re

Mille minimum p[er]
mille minimum

omn[is] et dignum

admirationem efficit ut admiror. Afferit testimo-
nium id est testificari. Perinde ornatissime postu-
lit post se uel ac ac ul' atq[ue] et h[ab]et eandem vim qua[m]
tanquam: ut camillus p[ro]inde atq[ue] omni sapientissim[us].
Coco no[n] solum absolutum est ut coeunt exercitus:
sed nonnunquam falsum h[ab]et comereum: ut coco societatem
tecum: quo Cicero nonnunquam usus est. Mille homi-
num singulari significat mille ho[m]ines: ut mille homi-
num interijt: hoc est mille ho[m]ines interierunt. Primus
et si significat ordinem quod consequit[ur] secundus et
tertius et deinceps alia eius uel ordinis nomina: tamen
multociens significat principalem: ut hic est i[n] re-
cipitatis uel omni primus. Sepe significat optimu[m]:
sed id postremum ratio uel oratorum usu[m]. Inter-
dico tibi hac re et no[n] hanc rem esse ut inter-
dico tibi et aqua et igni. Plinius quatuor in epl[ist]a. Caret
toge iure: quibus aqua et igni interdicitum est. Huc
uero ad reliqua. Interdico enim nisi iniuriis emiserim:
quae ad peccatum spectant: in eorum pl[ur]ibus g[ra]tis
syncope efficiunt idq[ue] cu[m] usitatum est: tu ad exor-
mandam p[ro]met oronem: ut mille minimum pot[er]o
qui mille numerum. Mille denarium potiusquam mil-
le denariorum. Mille aureum potius et sic de reliq[ui]s.
Et idem quidem in g[ra]tis omni uel secundae declina-
tionis frequenter efficiunt. Atq[ue] etiam in minorum
uolubus eam plerumq[ue] seruamus consuetudinem: ut
extra centenarium milium et ultra uiginti. si qu[on]iam duo
milia commemorandi sunt eoru[m] minor p[re]cedat: minor
uero sequatur: ut hic est uiginti et uiginti annos uiginti

duos et triginta annos iuxit: sed ultra centenarium
 et citra iugentium terminum ac vulgarem seruamus
 sermonem. Quod autem duo deniginti nonnunquam
 dicimus et duo detriginta: et duo denigesimum: et duo
 detrigesimum: sed non id quod est in frequen ora-
 torum usu. **Q**uid est indies nonne pulcherrimum ser-
 mo est ac significat per singulos dies: et quotidie. sed
 cum quodam incremento: ut tua indies accrescit
 uirtus: indies homines sapunt. Stultorum hominum indies
 augetur insania. Indiem uero idem ferme est quod diem.
Quam pericula quum uel incipit uel exhortetur: qui
 uerum confirmet et qui interroget satis exploratum est.
 sed nos ea pulcherrime utimur cum dicimus: non
 possum qui gestam: non possum qui doleam significat
 cum non possum fere me continere ut non gestam.
Sed illud nonne perclarum est usum loci est hunc rei:
 multum loci est gaudio: plurimum loci est tranguh-
 tati. Et Terentius. Nichil loci est segnitie. Significat u-
 oia hec. uel oportere nos letari: uel tranguhos esse
 uel uoluptate affici uel non negligentes ac segnes esse.
 Et sic in alijs huiusmodi. **M**agnopere uero non
 sine propositione addita. sine non ueris aduerbijs uim
 retinent. ut magnopere valde. uel maximopere prop
 plurimum. Maiorem in modum. Mirum in modum per mi-
 rabile et item mirandum in modum. Sed ablati-
 casus cum conuersione propositionis uel sine uim hinc
 aduerbijs: ut imprimum significat precipue et pre-
 sertim quod idem greci dicunt. atque ipsum aduerbium
 imprimum si ita appellandum est per ornate nonbo

Indies: p singulos

Indiem: dictum

no de hoc pte

Quam

Multum loci est gaudio

Magnopere uero

Imprimis dicitur p

mes paulu
lit et

principem
gerit

no ambuland
duo ambuland

in p erga
in se benevolentia

prope p valde

prope
bellua
familiares

reprolo et dno et utro
pugnat

adtingit: ut in primis sapiens in primis eruditus. Sed
ne abincepto digrediar: paucis interdum pro paulum:
multis pro multum Verum hec alio loco oportuiss.

Alle etiam modus optimus est: si quid dicitur sit que
quam hre aliquem magistratum: seu honore seu im
perium: ut ex noie honoris eiusmodi et gero geris
uerbo pulcherrima instituat oroen hoc modo: hic
est romie consul: hic romie consulenti gerit: Impatore
gerit. Principem gerit. Pretorem gerit. Et reliqua co
silia.

Vitata est et ppulchra sermouis ratio: ut geru
duorum actis pposita inter significet id. quod tempo
imperfectum indicatiui: ul' subiunctiui modi et du
pericula: ut inter ambulandum hostes offendi: hoc
est dum ambularem. et int' legendum ridebas id est
dum legeres. et sic pro varietate psonarum exponendum
est.

In pro erga et aduersus pulcherrime ponitur
iuncta e acto. ut meus in te amicus. Mea in te beneuo
lentia: ubiq' significat erga. Iuuenalis inuehitur
in domitiamm Cicero habuit oroen in Catilina
id est aduersus. **A**ppropie pro valde recte apponitur
noibus que admodum de prius dictum est. ut appropie
nobilis. Res appropie utilis et de reliquis consili modo.

Res nouem latinum diffusumq' est. sed eo pulcherri
me utimur adiectis he possessiuis noibus sed pter
huiusmodi ut cum dicitur res bellica res uxoria res
familiaris et sic de ceteris ut aliqua ueluti significat
institutio. **P**restulor quod poete plerumq' acto in
gunt Cicero coniectit dno. **M**ulta sunt uerba quibus
pro eadem significantia: et passim utimur uocet

actura Et ut omnittam pene inuocabilia Cicero frequen-
ter in his duobus modo actiua modo passiuā uocem
usurpat. **A**ssentio et assentior et inipno et impar-
nor ad in ceteris id contingit multo rariis. **M**u ne
uit ornatissimū positum pro configit. **U**surpatio
et usurpare nō ita intelligi debent sicut inreconsul-
ti utuntur. Sed usurpatioem oratores frequentem
usam uocant. **H**ec res me deficit id est deest mi-
hi. hec res deficit me dies. Vita quam proximum morta-
lis deficit sed defectus hac re magis poetarū est. Atque
et uires michi deficiunt. Et defecerunt pices a ro-
manis id est rebellarunt. **Q**uedam aduerbia sunt q̄
in eplis. maxime congruunt: sicut prope diem: qm̄
primum cito confestim. Et ueni postadie qd̄ multa
ignora h̄ trarum et grammatice artis expertes exponit
post tres dies. Sed tu ne eodem ducaris errore crede
postadie significare postero die. ut pridie primo
die. **A**t si quis multa referre uelit certo ordine pro
primo ponat primum. Vtrūq̄ em̄ in usu est: pro secun-
do deinde vel secundo: pro tertio tertium uel preterea. **U**-
terio loco. In calce postremum uel postremo: et demum.
Sic igr̄ huiusmodi exemplum. Tria sunt que magna
in adolaptatem afferunt. Primum n̄ q̄ optimum uini
cum uictus sum. deinde autē q̄ singulare tinn
erga me sepe testificaris benignolentiam. Postremum
uero q̄ te incolumem esse intellexi. **Q**uia in re id
quoq̄ animaduertendum est: q̄ tres meminum
coniunctiones recto atq̄ usitato ordine: sunt em̄
ante. et uero. Sed tu ipse omnia hec: ac multo etiam

Assentio et assentior
Impatio et Imparior
Usurpatio et usurpare

hec res me deficit

no de aduerbiis
postadie

primo. deinde. qm̄
ad hoc. postremo

De ordine hanc
quatuor. Em̄
autem. uero

*Memorie p[ro]dum est
s[er]p[er] est*

Fallo

Missu[m] facere dimittere

*Ne de his duob[us]
proles ne er[ro]re*

*vehement[er] semp[er]
in ore orat[ur] loc[us]*

plura facile cognoscis: si Ciceronis scripta: et imprimis
cuius epl[ist]as delectabis. **M**emorie proditum est significat
scriptum proest. Et memorie tradere mandare lris
mandare scriptum monum[en]tis: quoru[m] ferme om[n]i-
eadem uis est. Sed mandare memorie aliud sibi uidet.
Significat. u. potius quod vulgo d[icitu]r addiscere. **F**allo
verbum trinum est apud Ciceronem: ut fallit me hec
res fallit te spes quod est frustratur et decipit. **M**issum
facere dimittere et uenustum est et ornatum. **M**an-
missum hanc rem fatio id est dimitto illam. **A**d hec et in cetero or[atione]
due hec p[er]icula. Ne et q[ui]dam pulcherrime sunt si recte
illis fuerit usus. **N**am quom[od]o p[ro]ponunt: semp[er] aut ali-
quid dictum est: aut id mente concipit: ut ne audiri
quidem: significat e[ss]e exempli causa: no[n] solum no[n] ui-
di. sed nec audiri. Item aliud exemplum p[ro]bie studia.
Democritus no[n] modo non intermittit: sed ne remittit
ut q[ui]dam. Remittere na[m]q[ue] p[ro]biu[m] est remittit p[ro]bi.
Sed ei quoq[ue] est adhibenda diligentia: q[ui] si q[ui] pla[ur]i po-
tius presertim sine copulatione: qui articulus est
ut si idem significare uideatur: quod uehement[er] semp[er]
collocetur in calce: ut tua uirtus laudanda probanda
q[ue] est magis quod ai iudicio Magistratus diligere: amice
colere debemus. viros omnes bonos ho[m]ines uerentur: ob-
seruant admirant. **Q**ue turpia: feda: obscena: re-
tra sunt: ea figere et aspernari debemus. Sed in his q[ui]q[ue]
orelo q[ui]dam sedandus est q[ui] si tra sunt: quoru[m] duo p[ar]tiu[m]
aliqui significant: t[er]tiu[m] sit p[ro] com[m]uni. Id profecto
magis co[m]m[un]e debet pleru[m]q[ue] in fine collocari: nisi se habeat
quodam gen[er]is modo: tunc. u. contra fit: quod uic[er]e h[ab]et

*de h[ab]itu
plurim[us] sine
qu[er]itione*

ac p̄spicue exemplis patefecero Ac prioris quidem
 exemplum est. Omnis in adipiscenda uirtute cura
 opa diligentia ponenda est. Et in cura solus an opa cor-
 poris diligentia utriusq; complectit. Et item plurimum
 in rebus industrie laboris temporis ponendum est. Am-
 col: consilio uiribus: opa imitare debemus. Alterius uero
 exemplum est. Non sunt p̄ se comoda: diuitie. uolup-
 tates honores. Commodum enim ḡnis locū tenet: cuius
 sunt multe parti quas nō miramur. Atq; in ista q̄q;
 diuitia honores equi leones bonū uident appetere: sed utriusq;
 sese res h̄nt: si multa sunt quod pluris est: debet poni
 in fine. **T**am uero ad alia. Multociens geminatio:
 in quibusdam tam uerbis qui ad uerbis relatiuis t̄m
 ualeat: quoniam id nomen siue aduerbiū semel et amq;
 ut quisquis pro quocūq; quotquot pro quocūq; ubi
 let pro ubi cūq; **A**ccedit pro accedit. qm̄ usitatum
 tam pulchrū uideri solet: ut accedit ad dolorem: signifi-
 cat q̄t. Accedit in ad meas miseras dolor id est addit.
Confido nō sicut qdam arbitrant̄ nescio q̄ p̄do:
 sed unq̄t alias datiuo: alias ablatiuo casu. Et in his
 potissimū versant̄ que ad an̄m spectant: ut confido
 tua uirtute: tua hūanitate tuo consilio. **C**redo q̄q;
 positum pro committō: ornatisimū est: ut credo ti-
 bi mea consilia. Credo t̄ grandem peccantiam. **T**am
Grande aduerbiū nomen. Vel etiam prope conuenit ul-
 peccant̄: ut hic grandis natu significat longeuum:
 atq; ad modū senem. Et q̄ de natu mentio facta est.
 Maior natu ornatisime significat senorem. **C**hi
 sup̄ haud illepidā sit inposita nōnunquam in orone

*De quibus ubi
ubi quotquot*

Accedit

Confido

Credo p̄ quibus

*Grandis: nō
vel nō nō*

De peccant̄

atq; interiecta parentesis: ut delecta me que summa me
 voluptas tuas tras. Scire uelim ex te (ca namq; aicoru
 consuetudo) quid nup in M. A. causa geras. Et ita
 demum repostulant iram orem eiusmodi inter-
 positionibus asperimus. **¶** Hec res apud me incre-
 buit fere significat frequenter ad aures meas puat.
 et magnam rei noticiam significat. **¶** Nescio hac
 rem ignoro preterit me. fugit me. later me. huius
 rei uesens sum. ignarus sum. hec res sciam meam
 fugit he omnes sententia fere eandem vim hnt.
¶ Hoc reliquum est ^{id est hoc} et hoc p pulchre. et magno cum
 ornatu idem significat. Exemplum est omnia tibi
 natura et fortuna tribuit. Reliquum est ut bene et lau-
 dabiliter uiuas. **¶** Rumor est ^{id est} uulgo ^{de}. **¶** Ornatus ser-
 mor est et proprius eius fame cuius incertus sit auc-
 tor. **¶** Accipere pro audire et cognoscere quamiste dr.
 ut accipi rumoribus: quoru incertus est auctor. Ac-
 cipi homin famus: que certo auctore continet. **¶** Pro-
 nomibus articularibus demonstratiuis consueuerunt
 auctores adde ce sillabicam adirectionem. in his casibus
 qui in s desinunt aphonie causa. ut hica. hosce.
¶ Clam plerumq; ppositio est et nonniqui aduerbium.
 Sed oratores prepositionem potius accipiunt siue non
 ablatiuo ut pristinus sentit. siue acto ut donatus
 optinat. ut clam me est profectus id est me nesciente.
¶ Coram cum accentu in prima sillaba ppositio est.
 et quid significet nco est q nesciat. Cum accentu
 uero in fine aduerbium pulcherrimum est signifi-
 catus ut ita dicam putiatr quo frequentissime docti

et hos hestie
 que dicitur.

Reliquum est p p...

uulgo id est uulgo

tempore p audire
 et cognoscere

hinc hinc hinc

Clam p ppositio
 que aduerbium

Coram et ppositio
 et aduerbium

de p ubi

de p...

uiri utuntur M. C. incipio tecum coram iocari. **C**ul-
 ta aduerbia in. 7. exeuntia etiam in eplis pulcherrima
 sunt. Sed hec in primis Ruri. Vesper. belli. donu. Mul-
 ta ueni in o ut serio consulto. postremo. sero modo.
 falso merito. perario. Cetera uero in eodem exitu. he-
 haud in frequenti sunt oratorum usu. In uero ce-
 ebra sunt. interdum quod quasi est p. diem ut alij uo-
 lunt infra medij diei tempus. Nocti pro nocte.
 quod magis notum est uide dicimus dies noctuq.
Nullus. ta. lum. nonnunquam pro no accipr. presertim
 sum es. est. adueto ut nullus sum Respu. nulla est.
 quasi no est. et extrineta est. **P**resto sum significat ad-
 sum. et fere apparet et sic idem aduerbiu. eiusdem ver-
 bi motis oribus. ac tempibus pueniunt connectitur
 in eadem quam modo posuimus significantia. ut
 presto fuit in seruis tuis ingredienti. **L**icet in ee
 bonum uirum Et licet in bono uiro esse utriusq.
 latine dr Sed posterius magis oratorum est. **D**e-
 uinito uerbum cum pulcherrimum est. tum pre-
 cipue in eplis congruit. significat et deuinito obli-
 go. et deuinitus. r. obligatus. Sicut et sepe obnoxius.
 quod non solum trito more significat quod notu
 est. Sed deuinitum. **C**ipud gratos uiros beneficium collo-
 casti. idem est et tu gratias uiris bñficiu fecisti. **Q**ui-
 tifico tibi hanc rem in frequenti est oratorum usu.
Et indulgeo hanc aptissimum uerbum est. et idem
 et ferre do opm quod uerbum luxuriosum est.
 et quandam designans dementiam atq. ita exponitur.
 hic nimio somno indulget idest nimium dormit.

De aduerbis qd
 3 et in 2. desinunt

Nullus p. lum.

p. p. p. adsum
 vel apparet

Licet uel bono
 ee uel bono

Deuinito p. oblig

Collocat apud aliquos
 beneficium
 Cuiusmodi

hic nimio somno
 indulget

De Indulge
 et p. p. p.

Minimo cibo indulget. & minimum comedit. **I**dem
uerbum ab ignosco. ut linias primo ab urbe condicta
refert plinium differt. Est enim ignosco parco do
uicium: siue exatum habeo. Ignosco igitur tibi si quod
admisseris sceleris. Indulgere uero est cum multa igni
uis impune. Et indulgentem dicimus primum & leui
erga liberos ingenio. **T**antum tam et quantum con
se habent in ordine: ut raro alterum sine altero po
natur. Contio hec tanta est. quia ante hac nunquam
fuit et de reliquis consilium. **T**alis et qualis alteri
creberrime raro utrumque ponit. **U**t orator est illust
ris qualis alter illis reperit. **U**el pro etiam multis
locis rectissime congruit. ut Hannibal fuit impator
uel omni primus. **V**ersor varijs rationibus potest exponi
ut ego uersor in litterarum studijs. id est de operum studijs
litterarum. Virtus circa difficile uersatur. & in difficili con
stitit. **V**ersamur in tenebris. & pene somus. ac uiuimus
et quasi somus in tenebris. Et quod superioribus exem
plis declaratum est. & duos sibi plerumque ac frequentius
casus postulat. **I**am autem dicto unum. **P**roposita circa p
positione: aut ablatiuo in precedente. **N**onnumquam
he die praeule ornatissime coniunguntur quarum ead
utrumque sit significatio. ut Enimvero. At pro exemplenda
sententia altera dumtaxat suffice potest. Et similiter
sui autem sepe dicimus cum explende sententiae in
eo loco autem praeule nullam vim oratio habet. **S**im
ple significat sed si. **S**uscipe nomen solium est supra
se accipe aliquid. sed per oratum in eplis commendatum
habet ut suscipit Ciceronem Cesar in suis rebus aduer

sis. Optima quoque illi ratio fore est. ut positiva cum
 primum adiuncta negatio contrarij positivi vim ac si-
 gnificationem tenent. sed non ita plene tanquet &
 cumulate illam explicat. hic est. plus haud ignobi-
 lis significat eum hanc plus nobilem potius quam
 ignobilem esse habendum. **H**istoria non lepidus. Ali-
 tes non infremus. quibus laudis cuiusdam est dimi-
 nute tunc atque detracta laudis est. Quod grammatici fre-
 quenter dicunt. dicunt peto te hanc rem. Ornat-
 us nec minus latine dicimus peto hanc rem. at-
 que tullius in epistolis utitur. Confictior passiva vo-
 ce crebro usitatum est. pro eo fere quod est peteo.
 et confictus quasi consumptus. ut vir inops ac mi-
 ser fame. frigore dolore conficitur. Et memoria.
 labore semper confictus. **A**blativus casus non prae-
 cipuum solum. verum et nomina aliorum absolute in
 oratione. et per concinnitate ponuntur. praesertim si qui sunt
 significatio temporis. Et de principiis quidem manifestum
 est. ut regnante octavio cesare. et qui tempestate re-
 gnabat cesar octavius. Sed eodem quoque modo quod-
 dam sunt. que habent non maxime dignitatum
 ut cornelio et sabino edilibus curribus. sed sunt in
 theatro fabule. Quidam addunt principium existen-
 tibus. Sed nos prohibemus quod ad nomen stare pri-
 net suppleri oportere. **L**icit tam grammaticaque
 qui oratorie genitivos quorumque casualium cum pos-
 sessivis quocumque casu prolati coniungere. quod
 ut pristinum tradit ut mea causa veni. et ceterorum
 amicorum. Sicut ille confidit et civium virtute.

Atq; ita figuratur constructio in omnibus possunt.
Tui etiam et discretionis seu abundantie cuiusda
gratia solet addi cum gradibus possessoris et nris
possessum: ut sius est. Cesaris mos. i. Cesaris
est proprius et no alterius. **U**bi quarta ut no
minus marcellus exponit et die quarto no idem si
gnificauit. Sed masculino gne pteritum significat
tempus. Ut sic die qro. pro eo quod nudus qro
dicimus. facto futurum quod uetustissim in alit
protulerunt. **T**ua causa feci et tui causa feci. In
ter se haud mediocriter discernunt. Nam tui ca
tunc dicimus. si quid ei ad quem sermone uerti
mus preterimus. Ut tui causa ad antonij castra
profectus sum. i. tuendi tui causa. Sed tua causa cu
ut ita dixerim contemplatione aliquid alteri ptere
rimus: ut tua causa fecis tui causa egimus. **S**ed
nec ab re puto fore deum cum proferre in medi
um. que est inter gnos possessum et primitiuu
tuum gns primitiuu simplicem significet possessione.
possessum uero duplicem: ut mei amicus est idest
meus amicus. Sed mei filij amicus duplicem posses
sionem continet. Alteram in me in filio. Alteram fi
liam in amico: quod eo subiecinus. ut cu orna
tium uerborum inquirimus. uerborum uim igno
remus. **H**ec res nichil in mentem uenit: dr et
cum gno: huius in rei in mentem uenit. Hec in
care est: an p nro gns positus sit. Vtriusq; uero no
solum poere: sed et u. Cicero usurpauit. **O**ratio
res sicut et poere sepe pntibus spibus utunt pro p

teritis: nonnunquam et pro futuris. Verum id quidem
 multo rarius: sed e contra haud crebro fit: nisi for-
 te inquit uerbum quod futurum est presentis loco:
 uel presentis accipiamus. **S**ilis et plenis nouisq;
 rus et datiuo uinqr. posterius et ablatiuo. Orato-
 res ut plinm ac fere semper otio coniungunt: ut silis
 est tuorum a maiorum: dignitatis officij plenis
Nonnunquam uero sed parado proferunt cum supio-
 ribus casibus. **S**epe uero maiores significatiue ca-
 uil ornatiuissime impatiuis subiunctiua iungunt:
 ut cura ut uir sis. Et illud Ciceronis Effice et la-
 bori ut excelles. **D**ecurritur spatium cenatur roba
 fraudetur rurtur et consilia pulcherrime dicit.
Ataq; sicut absoluta interdum uerba obliquis casibus
 non coniungunt: ita transitiuo quoq; licet nonnunquam
 non solum pro grammaticeu more sed et pro oratorij
 consuetudine absolute proferre. Presertim uero si qua
 sui passio cum actione ipsa significatur: qualia sunt
 illi Amo. lugeo. Rideo. metuo. que tamen transitiuas
 sunt nunc absolute. **Q**ue inuidus exent noia
 non tam similitudinem significant quod pleriq; arbi-
 trantur qui abundantiam quandam potius ac ue-
 hementiam ut glorabundus: non tam glant silis:
 qui habunde se uehement. efferens: quare suam
 cum multos legimus habuisse: tum in panis Aulu-
 gellu probatissimum auctorem. **F**retus si tum
 incerte originis et ablatiuo inactum pulcherrimū
 est: et significat fere confusum ac inimitū ut no-
 stra humanitate fretus. Vra fretus sapia suo mea

uirtute frenis. **C**ertorem facere usitate ac frequē
in eplis usitatur. usurpatur. Nam facio te hac de re
certorem est tibi significo hanc rem: ut magnope
uelim me de tua ualitudine fatas certorem. **H**a
beo uari constructione figuratur et plinū ornatus
habet: ut bene hec res se hē. quod est ut uulgo dici so
let bene hec res. Et ita bene me habeo. Et cum pncip
iis bene me hūis. redeo rure. Et cōtrariū aduerbiū
silitur ei uerbo iungit. quod est male. **P**articipia
futū tpsl sepe iūo: uerbo ferē eiusdem temporis
ornatissime usurpatur: ut scripturus sum ad sei
pionem tras: quod est ferē scribam. Et sum profec
turus. i. proficiscar. et cōsiliū et cōsilia. **S**oluere
et traicere uerba sunt in nauigatione frequē
tissime usurpata: et quādam hūit in se discre
tionem: ita ut soluere principium significet
nauigandi: traicere callem nauigationis ipsius:
qui naue uebitur. Vt Cicero soluit Athenis: et in
Asiam traiecit: haud hoc et inornatum est ut cūdi
cinnus uix flagitiosus est tradendus in carcerem:
et coniciendus est in uincula. **Q**uid repero:
nōne ppulchre ponitur: si quid ei accesserit: neq;
actus solum casus sed et ablatiuus: ut repero hāc
rem: quod teneo memoria significat: ut p multi
existimant: sed potius memorum uoluto. **R**e
miniscor et quasi obliuioni traditus rursus inuesti
go memoria. hoc nos ut uerbo ornatissime: quōdo
eodem et ueteres eloquentissimi usi sunt: hinc il
lud Ciceronis in libro de oratore Cogitanti michi

et ueritē repetenti. Et Africanus. A. Nemo accusatus
 tribuno. Pl. q. ab antwocto peccatum recepisset. Co-
 modissime eo uerbo usus est. Memoria nigr. qui-
 tes repeto. hunc diem hodiernum esse. quo hani-
 balem penam inimicissimum huic impio uici-
 ni terra Africa et pacem nobis ac uictoriam in-
 sepabilem peperit. Verum captis uigenti uoluptate
 in africanū uerbis referendis progressus sum. In
 obsequium ad uirum institutum deferat se orō. **O**ptim-
 um factū fuerit. ne eisdem aut modis orōnis. aut
 uerbis utamur. Et quod initio diximus. uariā plu-
 rimum laudatur orō. Et si ueluti quibusdam flosculis
 asperimus. ut pro mori diem obisse. Mortem appetere
 Animā expirare. uitā decedere. uitā efflare. Vita defun-
 gi rebus humanis excedere. Et uitā migrare. Res de-
 serere. hūmā. Exire de uita. mortem obire. Nature
 modum fieri. occidere. Interire. Et consilia. Et ita
 pro uiuere uitam uiuere. Vitam agere. Accepit etiam
 Et ne singularem cuncta complectar. **U**ltimum hoc
 animaduertendum est. q. sicut dicimus sepe. Iudo
 ludum pugno pugnā. seruo seruitutem. doleo
 dolorem. Et similia. Ita interdum uiuio uitam. Vi-
 uo felicem uitam. ut si quis dixerit. Qui expedita
 uirtutem fuerint consecuti. hii uiuent beatam at-
 q. immortalē uitam. Et qui preclarum certamine
 certauerint amplissimis donabitur munerebus. Et
 quia de uariis dicimus orōnis modis. idem ipm
 de singulis partibus intelligendum est. ut pro rogo
 oro obsecro. Et pro quasi fere pere et ferue. **I**d

genus pro eius generis quod fere sile nomen exprimit
pulchre et usitate dicitur Multa sunt id genus in omnia
Dei multis id genus rebus locutus est. quod est sileo
et ita in aliis. **Ex** sileo quasi sedem uoluntate et p
sere ut res gesta est ex sileo. quod est pro ut op
rabamus et id tibi euenit ex sileo. **Con**ferre iniu
riam quasi iniuriam facere Male inferre alicui
est aliquem pulsare **Con**petu in quempiam fac
e ferre quempiam cum impetu et in adoriri ag
gredi et irruere **Ab**initio etatis huius te annici
tiam a teneris annis a puulo ut greci dicunt in
greculis abinuenabilis ipsis annicia michi tecum e
et huiusmodi ferre sedus optime atq; optimis cau
sis et fortalium consuetudine significat sedus
exponere. ut p sepe ictum et ac peussum sedus e
constitutum et compositum. **Est** michi nomen
Scipioni Scipioni cognomen Africano fuit.
Cui pigo troiano nomen erat. et sic de reliq;
datus casu puitate ac pulcherrime dicitur. que
eodem et alijs quoq; dicuntur. sed frequentius mo
dos superiores apud eloquentes et doctos uiros inue
nies. **Cum** tritum uerbum uolumus onde
et quod omni est utimur. uel impersonali fertur.
uel psonali uerbo aiunt. et nonnunquam dicitur. et eis
singulis ut pponimus. e raro ita e interdum q
exempla huiusmodi sunt. Nam Syrena sut aut
sardi debemus aure transire. Nam ita fertur q
nusquam sic tuta fides. Item turpe qd dicitur. Tumul
tantiem de gradu dei. Nonnunquam et ita dicitur.

mus. noctam sup mediam uigilauimus. quid est
ultra mediam noctem. Idq. et seruius ipse testatur.
et quorundam ueterum comprobatur auctoritas.

Contra sermonem tuum tendo. i. respondeo tibi.
sicut et tendo contra iter. i. tibi occurro. sed haud in
frequenti usu oratorum inuenies. **M**acte ma-
gis aucte est et gl'e et laudis sermo et pleriq. ablati-
uo unigt. Macte uirtute. idq. et poete usurpant
et scriptores historiaru. et deuiunt oratores ipsi. q.
sermo ut multi eruditissimi tradunt a sacris. de. sacus

ductus est. **Q**uotiens alicuius explicaturi sumus
sue genus familie seu locum gentilem nome
effugimus patrium. qd' si sedes fecerit. fortasse
latine locutus est. erit. Sed illepide penitus. et in-
decore. ut qui fuerit a syracusi oriundus. no de
syracusi est dicendus. sed siracusinus. no de athe-
nis sed athenensis. no de perusia sed perusinus.

Arg. in generibus & familijs no de cu ablatio utimur
ut multi sed nome effugimus. ut no de scuris sed
scirus. non item de Grachis sed grachus. **Q**uia qd
ad rem id merito effereudum sit. quod plim.
us ipse aiebat. q. deriuationes firmas no hnt reglas.
sed terminatur. exeuntq. suti ipsis autoribus placet.
sicut a thairo thaurum. et thaurinu dicimus.
et quos nos romanos dicimus dicunt romnos. Sed
in enis in us aequinas que ad loca ptinet frequ.
entiores sunt. ut alabandenses Cremonenses. la-
cedaemonias. phrygius. Arpinas. Sarcinas. Alij qd.
sunt eorum nomm exitus. Sed hij frequentiore usu

celebrantur. quod idem in quibusdam alijs fit. que neq;
a generis nominibus fluxere. neq; loci illius ut Terentia-
nus chremes prodecius hercules. platonicius gigas
Socranicus gorgius. que omnia a proprijs profecta sunt
atq; originem traxere. Sed que alia de hac re dici possunt
tu ipse cogitatione complectere. **C**onor hanc rem op-
tine ac uenuste dicimus presertim si difficilior
sit et ardua. quo pacto sepe Cicero utebatur ut de
profecto oratore. **M**agnū opus dūno et arduū Bre-
te conuincit. **E**t studio si quid studiosius adiri
sunt et actio pulcherrime iungit. **D**esidero uer-
bum pulcherrime ponitur. **H**uius quom desiderium
absentium rerum sit p sepe dicimus. desidero an-
orem tuum. tu nō me amas. desidero prudentiā
tuam quasi sis insipiens. **C**omplector p dūssa
est. atq; ornatu uerbum. Presertim uero aliquibus
adiectiuis hac rōne. ut te amore et benignitā cō-
plector. pro te animo cogitatione complector et cogito.
Et id est cum sicut facultate consequor est rei ipsius
Callidū ignorandū nō est q gerundiuus modus
si quī nobis foret eo opus tam aduam qm passi-
uam hō significatiōne. ut Virgī in Bucco. Cantando
tu illum id est diuinā cantas aduue dictum est. Et alio
in loco passiuē positum. ut cantando rumpit ang-
uis. et diuinā cantas ei incantat. dic eū ut ait Ser-
uius quod et efficere oratores atq; usurpare queunt.
Putant nonnulli nil interesse si quis dixerit. qu-
arto precor et quartum precor et sic de ceteris. Sed
magna iniqua dicitur. ut Marci Varro testis est.

Nam quarto precor locū significat et tres antefac-
tos. Quartum uero precor designat tempus.

Cave igr ut properam hūc uarijs rōnibus. ne
quid contra ueterum eloquentiū mores cōsuetu-
dinemq; faciamus. Sd ne plura iam sequar. Hā
infanti pene eiusmodi p̄cipi pōnt. id tene memo-
ria quod non rure esse sed ruri dicimus. qd' quom
pompeius festus affirmat. Tum p̄ Teren. complat.

Euobrem si qua iam reliqua sunt paucis expediam.

Cum quom pro confitendis eplis hoc potiss-
imum attigerimus. si salutationis formulā et form-
am iduam nonnullamq; obseruationem patefecerim
uero paruo huic instituo finem ac modum statuerim.

Vale igr et salue uerba p̄mo. M. Varronis et cōm-
odulimorum s̄mā idem significare uidentur q̄bo
nos alus in salutando. alias in exorūdo utamur.
Ex quo et terentianū illud est. Valent. qui int' nos
discedit uolunt. ac mortuis quoq; et qui mortali-
um uita decesserunt quibus nulla huic lucis
optare possumus. Nonūq; uale dicimus et
ueteres ipsi quondam eisdem idem uerbum p̄ mo-
re dicebant. quasi nil amplius uiuentibus sibi cū
mortuis futuram esset et imppetū iam ab eorū
conspectu discederent. Nam neq; ualent illi neq;
salui esse possunt. Ob eamq; rem addunt nōnulli
bene aduerbium. feliciter ne. aut si qua alia sunt
huiusmodi significatione. Verū tamen in eplis ipis
quas plerūq; ad amicos mittimus. Vale in fine dicē
consueuimus absq; ulla aduerbiū accessione p̄inde.

atq; amicis uitam salutem et felicitatem exoptemus. Quod igr̄ vale sibi querat quo ne ullo pacto utendum sit nosti. **¶** Pro salute autē plerūq; dicimus. Salutem dico. Et quē saluari cupimus etro casu aptissime posuerimus. Vt vale et Cesari dic saluam. **¶** Alii quoq; erit salutandi rō. Vt tibe Scipionem saluere quod est Scipionem saluari. Nam is modus vni quandam desiderij continet. Et pro antiquorum consuetudine infinitum modis ad alium assumitur. ut iubeo te saluere id est salue. tibeo te gaudere id est gaude. Quod uero alij ex mea pte dicunt. **¶** multo melius dicitur: uel meo. noie uel meis uerbis. **¶** Quotam autem cuiusq; mensis diem uelimus intelligi. Klis. Nonis. idibus ue notamus. Neq; quid illi sibi uelint. uinc. explicare consilium est. Sed quo pacto dicimus singulorum mensium diem ab eis denotationem suscipiamus. Quobrem in p̄mis intelligendum est. Primos cuiusq; mensis dies Kalendarum appellatione notari. Secda nonar dies constituitur. Et in his qdem quatuor mensibus usq; in septimam lucem scilicet. Martio. Maio. Iulio. Octobri. In alijs autem usq; ad quintam s. Ianuario. Febuario. Aprili. Iunio. Augusto. Septembri. Nouembri et decembri. Atq; omnes hij dies. qui inter Klis ac nonas intercesserunt nonarum cognatione censentur. In qbus et numerum ablatiuo casu. et nonas acto notare debemus. Sed int̄ numerandū et prepostero utemur ordine et nonarū diem conuabimus. At nonis exactis proximos octo dies. id in

quoque mense sibi idem cognitione signabimus. Sed
 pari ratione tum ordinis tum annuationis. Reliquos
 uero mensis quoque superfluent dies Klirum sumi
 ri ac proximi mensis notatione notabimus neque
 ordinis neque annuationis ratione mutata. Atque id om
 ne exemplo illustrandum est. **S**icque Martius ipse
 nobis exemplo cuius curriculum uno atque trigesimo
 conficitur. Primus itaque dies Kles erunt martij. Secundo
 sexto nonas martij Tertius quinto nonas martij Quarto
 quarto nonas martij Quinto tertio nonas martij. Sex
 tus pridie nonas martij. Et ita in idibus atque Kles
 pridie semper non secundo die. Septima die nonas erunt mar
 tii qui nonas die. Octauus uero adiuo idus. Nonus septimo
 idus. et sic deinceps. Quartus decimus pridie idus. Sin
 tus decimus idus erunt martij qui idibus die. Sextus
 decimus decimo septimo Kles aprilis. quoniam is mensis pro
 ximus consequitur. et sic deinceps trigessimus primus
 id est dies ultimus martij pridie Kles aprilis. deinde
 sequuntur Kles aprilis. Primus dies eiusdem mensis
 in quo mense et in ipso et in omnibus alijs eadem ser
 uanda est ratio. dies autem mensis cuiuslibet haud te
 liteant qui in promptu sunt omnibus. Pridie aut
 nonas pridie Kles pridie idus die et significat quos
 uetustissimi dicebant die pristini pro aduerbio. quod
 significat die pristino. Sicut et uetusto more die crasti
 ni et die quoniam sibi pro aduerbio. Verum nos priscam
 nimis et horridiorem uetustatem ubique fugere ac
 uitare debemus. Ac bene et perclare Cesar precipe sole
 bat tanquam scopulum sic fugiendum esse in iudicio

atq; insolens uerbum. **P**ro genitiuis autem mensiu
rectius possessiua noua finxitur. Et pro Klis martij
uenustius dixerimus Kalendas martias et aprilis Ma
ias Iulias. Iulias aut quintiles. Ianuarias et februarias.
Quod in Klis: nomis idibusq; ablatiuis casu iungimus
idem possumus in actiuu transferre et ad pponere.
Sed ita significat tempus fere diuturnius ut decimo
Klis februarias dedisti ad me lras. Ego uero ad octau
um Klis Ianuarias ad te scripseram. Hic enim uim te
poris uehementiorem hoc posterius. **N**ec igit plura
conscribam. Nec in presentiaru sese obtulerunt. q
annotata digniora uita sunt. queq; tibi uilto plus
fortasse conducent qm eoru pceptiones qui easdem
et eplis. et oronibus ptes a tribuunt. quoru penitus
eripiendus est error. atq; ita sentiendum ut in lras
ipsis apte concinne dilucideq; scribamur. ac nostram
sententiam quam comodissime apiamus. q si hoc di
ligenter seruaueris. Ex infinito pene horu nullo. alia
quedam no minus uilia sed multo grauiora subn
ectam. Quamobrem ut facis cupidissime studia lra
rum complectere. et que in dies assequere ad exerci
tationem accomoda. Vale.

Quasi naturam de punctis sunt quae uiden-
 da. Primo quid sit punctum. 20 quot mo-
 dis fiat punctum. tunc quot duplex sit na-
 tura punctorum. Quarto quot sunt puncti. Quinto
 quare sit epla punctuanda. **A**d primum dico qd p
 punctum siue punctuati est signum segregans in-
 tellectum et spm recreans prolatoris. Hec est
 definitio puncti prout sumitur hic punctus. et
 debet exponi hoc modo punctum est signum segre-
 gans id est diuidens intellectum a suis et pteculis
 distinguendo adinuicem & hoc dico ad dnum pu-
 ncti mathematici. chxi ulterius spm recreans pro-
 latoris. p hoc tangit effectus puncti. **N**am scdm
 T libro rethorice p mutatione punctus ht tres ptes
 siue comoditates. **P**rima est recordatio loquentis. Na
 homo loquendo dicendo et pronuntiando punctus re-
 creatur et no fatigatur. **E**dem redit ad memoria
 dicendam et uox sua fit firmiter. **2** q prodest audito-
 ri. Nam auditor audiendo promouetur punctate
 ht comodum et utilitatem et precipit statim tenore
 rei. ht et spatium cogitandi & melius intelligendi. Ter-
 tia est qd prodest ipsi mte & concilio et intelligibi-
 liorem reddit. lucidatur em res puncto que primo
 in obscuritate latebat eadem scriptura puncto decla-
 rat ut sic & in hoc exemplo Regnam interficere
 bonum est. timere nolite. & si omnes consenserint
 ego ego no contradicam. **S**ecundo modo nota qd
 modis fiat punctus. Sciendum est qd punctus fit du-
 plr. primo mo in scriptura ut faceret uirgulam &

comam et sic de alijs 2o modo in pronuntiando. s. qn pro
nuntiamus punctare punctis pronuntiationis procedit
a puncto scripture Nam quomodum facimus punctu i
scribendo ubi ponitur uirgula ibi uox pronuntiationis
aliqua est superius elevanda **T**ertio est sciendum ut dicit. T.
in rethorica ueteri ille qui uult bn exordiri capiat ut cog
noscat materia sup qua fundat exordiu Ita ille q uult
punctare debet cognoscere materiam punctuando Est aut
materia punctuandi quadruplex. s. subdistinctio di
stinctio clausula et materia tota **S**ubdistinctio est
oro im perfecta sine uerbo ut diligo amicos sine cum
uerbo ut ego diligo amicos **D**istinctio est oro perfecta
quo ad constructionem secundo quo ad finem ut si ego
lego addisco lectionem que placet michi. mo dicendo si
ego lego lectione addisco est perfecta quo ad constructio
nem et quo ad finem quia ego addo placet mi. & distinctio
continet sub se subdistinctionem tamen spel conet
sub se indiuidua **C**lausula est oro perfecta quo ad constr
uentionem & quo ad finem sicut e saluatio **N**ota ma
est finita clausula eple **Q**uarto est sciendum q puncto
queclam sunt essentialia queclam accidentalia. Essentialia
sunt ista quattuor. Virgula. color. coma & proclis
Accidentaliam sunt tria s. fundus interrogatiuus. ge
mipunctus & semipunctus **V**irgula est punctu su
pius ductum ad dexteram sursum & arceptu ut sic appelli
suspensiu ad denotandu suspensione. in ea suspensius
remanet aius auditoris. denotat in perfectione matie
quo ad constructione et quo ad finem ut pronudo uiro
Coma est punctum planu cu uirgula superius elle

nata ut sic: quia adhuc suspensus remanet aures au-
 ditoris & et dictatoris quia sine ma sine orone
 posita aliquid addi pot. Et nota qd comma h̄t primo
 punctum planum ad denotandū p̄fectionē orōnis
 & grammaticae & h̄t uirgulam ad denotandū im-
 p̄fectionem. Sine quia adhuc aliquid addere uolo. **C**o-
 lon est punctum planum sine uirgula. Superius ul' infe-
 rius ducta ut sic: licet aliquid addi possit sine quo
 constare posse precedentis orō & in eo quiescit aures
 dictatoris & intentio ad dixer'. Vterius protrahit
 ut dicunt quidam qd debet esse triangularis sed hoc nō
 refert Ham det scire sed in impressione calami. Ex-
 emplum Annice carissime m̄tto ad te filiū meum
 ut doceris & instruas eum. **P**eriodus est punctum
 planum cū uirgula curua et inferius circumflexa siue
 deorsum ducta ut sic; quo quiescit aures dictatoris
 & auditoris b̄n in eo. Nec aures auctoris ad aliud expec-
 tat nec addere querit ut patet in hoc exemplo. Scien-
 nobilitat suū possessorem ipse est diuitijs et honoribz
 locupletus. Hic post illam dictionē locupletas debet
 fieri proclit. s. finis totius orōnis rethorice. Et dr̄ p̄
 odus aperi qd est arcum & odos uia Ham p̄ ipm
 orō cluila & p̄fecta est. **P**unctus interrogatiuus ē
 punctus planus cū uirgula rethorica sursum ad dexte-
 ram. Vt fit in fine alicuius orōnis posite interrogatiue
 ut dormis ne? & in scripturis celeriter frequentatur
Cemipunctus dr̄ esse punctus planus vnius post aliu
 et non unius sup̄ aliu. & istud fit qn̄ ignoramus nom-
 p̄sone ul' nomen loci uel cognitiōnis uel dignitas alicq

ut dilecto amico. vel ut honorabilibus uiris regimi-
nis. vel ut poplo. uel ut ciuium. **S**empunctus
est quasi uocabuli consequino & est quedam uirgula per
tracta modicum sursum uersus dexteram et fit qui
sine alicuius linee est cu uocabulum quoddam in alia
linea pficitur et complet. **E**t est sciendu q subditio
tio det punctari uirgula suspensa ad denotanda im-
fectionem oronis & sine ut pronudo uiro. **C**ultinc-
tio det punctare ad denotandu pfectione oronis et im-
pfectionem sine ut audio sectionem. hic det poi punctu
plani cum uirguli superius ducta quia adhuc adde ali-
quid. s. que placet in. **C**lausula det punctari colo. r.
puncto ad denotandu pfectione oronis & sine. Ut cuili-
bet uirtuoso placet iustitia. Veneramur que interuir-
tutes alias suadet ut uincuiq. restituit pro patri-
et alieis. no gaudet illicitus usurpator. **N**ota uero
na ul epla ul ~~scilicet~~ ~~scilicet~~ ~~scilicet~~ ul aliq. aliud dictamen
punctator. Nam postq. nichil sequit. in alijs autem
punctis. semp aliquid sequit. qui aut dicto aut oratio
aut sma. contra colon. uirgula interrogatio prodis.
Sempunctus. Sempunctus. pentelis.

Quod omnis comode et pfecte eloquens
pceptio in tres ptes sit distributa. s. elegan-
tiam componem. et dignitatem illud
genus quod ad compoem attinet tribus
in rebus est positum. ordine. iunctura et
numero. Sive nisi diligenter s. ab oratore sint conside-
rata splendor pene omnibus uerborum illa conuinitas
tota interiret necesse sit. Quid sine compoe elegantiā
uerborū suauitūq. exornationes ualeant nō satis intelli-
ge. Quā itaq. prisca oratores maximā huius pti opera
studium adhibuerūt. Quid inaqueq. spes compois sit &
qui rōne tractandum est. Videndum pimum qd de
ordine quid sit et quot eius gna dicendum. Cont
de iunctura. Postrema de numeris.

Ordō igr est quedam inter se uerborū nalis ul
artificiali dispositio. Genera uero ordinis. Alij
plura. Alij pauca ^{nono} constituerūt. Quintilianus
li^o suarum institutionū tm tres posuit spes. Est etiā
quedam ordinis obseruatio quā artificialem apello.
Quedam nalis. Quedam aut sui generis restrictiua.
Artificialis est que ad rerū ansestum ptinet quā nos
amplificationem dicimus. In hac adendum est ne de-
crescat orō et ne amphori uerborū significatio mi-
nus amplū subiciatur. Ut cū sacrilegū quendam ap-
pellaueris cōter eū furem dicas. Aut cū latronem
dixeris perulantem et addas Augeri quidem uult orō
& insurgere. Ut est / apud Ciceronem cū inquit. Istis
sancibus istis lateribus / ista gladiatoria rotius corporis
firmitate. quo loco i. ab oratore accuratissime obserui

tum ut quod sequit̄ eo maius sit quod antecedit Sed
est notandū hanc artificialis ordiſ rōem tunc magnopere
ſeruandam cū uerba illa ad unā et eandem rem ſint re-
lata qd̄ ſi ad diuerſas res referantur nullū is uirtutum
faciet qui ab hac ordiſ rōe diſcedit ut cū aliu ſacrilegū
prius dixeris aliu de hinc ſare appelles apdles. Et ad hē
modū ordo p̄tinet ad ſingulis dictiones. **E**ſt altera na-
turalis ordiſ ſpēs in qua nature quedam magis qm̄
artis dignitas attendit̄ ut ſi ſermo forte aliquis ad uiros
ad ſeius p̄tinentis incidat viros certe feminis in dō ante-
ponens ſic et ortū occaſū diem noctē ſecundas res
aduerſis honestis turpibus et multa ad hunc modum alia

Habenda eſt et quedam dignitas nature ſine qua rō
nec ipſa ordiſ grauitas ſatis probāi pōt Sed illud eſt
antiduerſendū hanc in p̄dictis rōem tunc attenden-
dam cū talia uerba ſeſe immediate ſequit̄. Nichil enī
impedit ſi aſe diſtanta fuerit et induerſa orōis parte
poſita Aut ad diuerſum tps ordiſneq; relata que dignitate
minore hēat poſſe dignioribus anteferri ut in hoc ex^o
Cum ingerit agnē mulierū prius debinc uirorū i
maius hoſtū pueniſſet ſequit̄ eſt ſubito totius urbis
captiuitas Idem inſepatis intueri ē multo ſacilius. **A**lauō
tertia ſpēs ordiſ qua genus p̄ ſpēm reſtringit quo mi-
nus laudis hē qm̄ due ille ſupiores eo plus uſurpationis
ſi ab oratore neglecta fuerit meret̄ huiusce p̄tis illud in
axime propriū eſt ne uerba in orōe ſint ocioſa ſint
ne ſupercua ne nichil agentia. Quod uirū uitare q
uolet nunqm̄ gñi ſpēm anteponat. Non uerbis plus iuſtatis
minusue qm̄ temporū rerūq; nature oueniat aut

|| eo plus rōem
honestior

aliud significantibus in oratione utat. Duplucue igitur ne inepte dicam: hi facunt qui cum de castore et poluce tribus gemis loquuntur spem gemi imponentes. Nam ut inquit Castor et polux gemi fratres confinitum bellum gerebant. Nam cum omnes gemi fratres sint nihil opus est cum gemi dixissent fratres adscere. Si uero prius fratres dehinc gemi apposuisset cum non fratres omnes sint gemini. iusta reprehensione caruisset. Cum autem uerba rebus de quibus loquuntur non satis sint accomodata propter quod plus minusue aut aliud significant quibus remam rem non conficimur uicium facile a quouis potest intelligi. Exempla hic non sibi ducunt. Necce quid est ut sit uniuscuiusque rei significatio dignitati orationis insuiens cum ceteris grammaticis tum maxime ex nomine marcello ratio reperat. Quis enim ignorat qui in laudibus hominem fortis infime illustrem aut magnificum appellauerit & qui regem aliquem sive imperatorem a par sinonia laudauerit, minusquam plene expectat ac tribuere ut qui militem inermem dicat ad bellum instructum accedere aliud ac rei ueniat significare. Non enim instructus ille miles est qui rei militaris scientiam tenet sed qui armis qui equis munitus instrumenta ad bellum gerendum necessariis operatur. Opus itaque hac una in parte erit propriam uerborum significationem a grammatica reperere & rerum naturam consulere. Quis ornatus rebus de quibus loquuntur sit accomodandus. His tres ordinis spes perpetuo in oratione tenendas nemo dubitauerit qui uidelicet & rationem perfecte eloquentis considerabit. Sed alia multa

sunt ac uaria expoliente orōnis p̄cepta que et si non
semp̄ sepe tamē sunt ab oratore seruanda sed nūc his
nūc uero illis utendum esse intelligit que eloquen-
tiam nō modo uarietate sūarū sed uerborū et opor-
tere distinctam esse iudicabit. **L**audat̄ igit̄ orō illa que
in uerbum sepius q̄m in aliam orōnis p̄tem finitur.
ut in hoc **Ex** soli uirtus est que hōiem b̄m facit. **Itē**
que dictōem h̄t ulem negatiuā in fine ut nullus &
nemo. Vel affirmatiuā ut oīs & quilibet. ul' in signe
aliquod adiectum nomen qualia sunt in signis **Egregi**
Magnificus illustis. Sive aduerbiū. Ut diligentissime
Accuratissime. Cunctissime. Et que his parua sunt
Velut in exemplis his. Quem te magis diligam habeo ne-
minem. Que uir bonus facit laudant omnes. Que ad
me scribis sunt egregia. Que m̄ mandasti confectō
diligentissime. Que michi iussisti p̄feci diligent̄ om̄i
Comendat̄ p̄terea orō illa quā obliqua dicim̄
i q̄ a posterioribus dictōibus incipiat ut nēuēn fē-
re comperies qui satis sibi in rebo aduersis ostet. **A**b
apposito quidem nō a supposito incipit orō. Plerūq̄
etiam obseruat illud. ut ab adiectiue potiusq̄m a sub-
stantiue incipiat itaq̄ inter adiectiue et substantiue in-
ponat̄ aliquid dūmodo nō ita sepeatur q̄ orōem obscure
faciant. ut in hoc **Ex** Nulla satis pbata apud eues suos
uirtus est. Si u' orō incipiat ab apposito ita q̄ hoc relati-
ui que quod h̄at antecedens. Interdum u' rela-
tiui & antecedens uerbum inponere conuenit. Ut **hōis**
diligō qui paci. ac otio student. Non unq̄m et ornatus
cā. Relatiui suo antecedenti p̄ponatur. Ut quos in urbe in

multus exercitasti multarum seditionum principium et cum ex
 interant et relativum quoniam sine ante ponitur ut lux tua
 humilitas est. maiorum beneficiorum rationem quam iniuria
 rarum habes. Subaudi enim aliquid quod locum ante
 habet. puta hac ore re est humilitate. quia humilitas tua
 est. Quoniam et cum ante in puncto ordinis fuerit relativum post
 verbum illud a quo ante regit transfertur. Ut Cicero do
 quentissimus fuit qui ceteris in dicendo praestitit. Qui
 vero rem simplicem preferunt una oratione firmata in
 oratione illam affirmando exornat. dehinc re auditori
 bus gratiam efficitur. Ut in hoc exemplo Vir fortis omnia
 pro reperi adhibet pericula & quidem impigre commouent
 enim auditorum animi vehementius quam si dixisset
 Vir fortis omnia pro sepe impigre adhibet pericula. Quoniam
 varietatis est etiam hoc dicendi gratia orator medium ute
 tur. **P**laet insuper quod sicut in mediocri figura magis
 ouent rem prius nudam efficere. de hinc uerbis ydo
 neas illam exornare. Ita in graui figura. siue in laude si
 ue in uitupio uersetur oratio ab ornata inuicem sumatur.
 Exemplum primum Scipio facile omnium romanorum tu
 arum tum dicitur princeps fuit. Exemplum secundum om
 nium romanorum cum armis tum consilio facile pr
 inceps magnus fuit pompeius fuit. **C**auendum est
 ne in re tristi nimis lacrimas lacrimet oratio. aut in
 laeta inuenta ne sit aut horrida. Nam ut in rebus duris
 ac diuersis ille uerborum exquisitus apparatus fugiendus
 est. Ita in secundis ac seculis obseruatio diligens. ex
 quo fit ut in rebus dictiones. quae quibus proponi consue
 runt postponant quales sunt in sub apud pro pro et

seruanda est in praedictis

ex ob. et filis. Ut in his exemplis. Omnes quom hone-
sta facimus: nil est quod uereamur. Nam oibus
in rebus honestis placet. Cum diuina sub potentia
constituti sumus. Omnes. Nemo est: qui uelintari. al' et in uide
eius possit resistere. Aut extra illud. Ath. Anticham ad
urbem postquam accessi: forte in. Socrates occurrit. Sile illd
est. I. Iolana apud moenia Hamibal a miraculo. in fu-
gam uersus est. Cuius propter causa omnes caecemus pra-
dina probemgmtate multu tantu est. piculum qd no
libenter addeamus. Inomio e famio. Signa multa ap-
ta sunt. Nris ex agris pecus omne ablatu est. Cui
tem obcausam magnas ac piculosas contentioes suscepi.
sed modus ille iam aboleuit. quo pleriq. Cicero usus
est. ponendo qui cu pro cu quo qd ego male dsonarie
ca fecisse cum arbitror plures alios modos certu est qui
p orones semp si legendo facilius qm praecipiendo in-
telligunt. uolud est hec prepo de quae interdum a
Cicerone suo casu postponitur ut in lecto ad heroniu
quom inquit. Vtru ea res sit filis ei rei qua de agr
C Qui uero plures ordims spes posuerit. noia uerbis
uerba aduerbiss confundunt. Item p noibus antepont
Tribus exceptis pmtius & quae prius gesta sunt. po-
sterius tempe anteferenda esse consuerut arbitantes
hanc ordims dispoem ad elegantiam pmere quae fa-
cit ut no modo congrue sed pure etiam atq. aperte
uniuquodq. dici uideatur. Huc praecptioni no eu-
raui exempla subicere. ppter ea q ipsa dicendi cosuetu-
do multa nobis exempla suppeditabit. & quia haec
praecptio his quae supus tradita sunt pleriq. repugot

q̄ ip̄e oratorum usus multis modis demonstrat
 Si uero ullus huc eorū p̄ceptioni locus proprius est
 ualeat potissime in humili figura uel in materia
 tristi. & in narrationibus sepe etiam quom̄ illa que
 illustriora sunt ac magis sonantia ne aliquo nos
 fastidio afficiant si p̄ter modum frequentia sint
 minus culto orōis ḡne sunt tempanda ne idemp-
 ritas illa s̄ quae in sumis etiam rebus uelut in-
 trito & ueteri pro uerbio est. Satiētatis parens ab-
 undantia Satiētatis. Ideo illa ip̄a faciliori compone-
 moderetur et orō aliqua uarietate aī oblectat.

Caput aut̄ om̄ quae ad eloquens p̄cepta atti-
 nent illud uisum est. ut om̄a sicut dixi ad rerū
 de quibus loquimur dignitatem t̄p̄m. locorū. p̄sonarū
 tum in uocabulis tum in sententijs sint accomo-
 data Recte itaq̄ m̄cenatis illa n̄ime comendat orō
 quom̄ inquit. Sol & aurore luce rubent ptima.
 sile huic illud eiusdem est. Inter sacra maduit a-
 qua fraxineo. elaborata quid̄ nimis est orō & ambi-
 tiosa. Tum uero idem in re mesta ac lugubri at-
 tentiori studio uerborum compoem̄ magis q̄m af-
 fectum aī attendit. nō uerba rei sed rem ipsam &
 uerbis accomodauit q̄ dum inquit. Ne exequias
 quid̄ unius miserimas uideres meas. Satus em̄
 erat p̄turbata potius huius ordinis rōne prout
 doloris impetus suadebat. quam limata m̄mis.
 atq̄ expolita compone uti. nam equidem natura
 ip̄a patitur ut quom̄ graui aliquo merore p̄ac-
 minur uerborum compone uacare possit. animū
 probatur itaq̄ illud dicendi genus q̄ abruptū
 est ac illis aiorum fluctibus sile. quā hoc expo-

litum minus aut sedatum. Dicitur insuper etiam illa
ab oratoribus accurata uerborum compo. quom eloq
uentiam auditoribus suspectam esse intelligim.
& maxime in prophetijs. uelud domitius affectu
cleocilla gras agam continuo pro letia apud te su
dicem inquit plicatur letia. quibus in exemplis
de industria caput domitius ne oro in uerbum in
uerbum finiret ut teneram illam delicatam q
modulandi uoluptatem affigeret. Si uero nostra
oro ad aliquam animorum concitationem quae
sit uehemens inclinat comodissime in uerbu
aliquid finiret uelud est illud Ciceronis in an
tonium ut tibi necesse esset in conspectu populi
uenire. magis em auditorum animus si in uer
bum finiret oro affigitur in quo illud maxie
probat ut in illud uerbum terminetur oro.
quod ut in uitupio summam deformitate habet
uel summum decus laudem & ornamentu illud
autem in uniuersum placet ut quom in dicendo
prouedi erimus ubi rebus de quibus loquimur
latis a nobis factum erit & aliquo egregio sensu
oro illa claudi poterit ne ulterius proueham.
in quod uitium pleriq. incidunt inscia potius
quadam ^{aut} negligentiam quam reru dicendarum
copia. **H**actenus de orclme nunc de iunc
tura dicendum est quae secunda ps fuerat ex
tribus locis attributis compom. Primum itaq
dicendum est quid sit iunctura. demde quid
inter orclmem & iuncturam referat. Postremo
quae uitia potissimum sint in iunctura uitadi
Iunctura uelud auctores diffimunt. Est congrua

quedam atq; concinna litterarum sillabarū ue in
 contexta uerborum collocatio ab omn̄ offensione
 aurū precul remota Hoc aut̄ inter uinctura
 & ordinem refert q̄ iunctura in literis & sillabis
 attendit. ordo uero in singulis dictionibus. Vi-
 tia uero in uinctura uitanda multa sunt que
 ab ylocrate & theopompo sumo studio sunt fu-
 gienda A Cicerone aut̄ ac demofthene nō nisi q̄
 quom̄ nimis in frequentia orōne incidunt auepe-
 etiam si modeste intercurrant orōem nunc meli-
 orem nunc grauiorem affitunt. Nam ut in sa-
 poribus quide si interdum amara sint suauiora
 erunt. sic in orōne aliqua asperas inter sonantia
 magis grata sunt. Quid illūm dicam præcipite
 uerborum cursum nōne aliquo sæpe uocalium
 modesto concursu temptatur maioremq; medicato
 affect dignitatem. ualeat igr̄ hæc in his præcep-
 tio quæ nimis crebra incidunt aut quæ sunt
 uno spū pronuntiancla In caeteris si uel sum-
 rum necessitas exiget aut punctis quibusdam
 concursus ille distringitur nec spū uno ac eod̄
 profertur modo ul raro ac modeste fiat nō mo-
 hoc reprachendendum erit sed quōq; etiam lauda-
 dandum. Cauendum igr̄ ne ille uocaliū concur-
 sus creber incidat qui uastam ac hyantem orōem
 reddit ut in exemplo misericordie honeste aut
 gr̄ate a ille esculapio habite erant quæ oīa
 opposita omnibus ad uoluptatem hebant quis nō
 uidet tam crebrum uocaliū concursum nō mo-
 hyantem esse. uerū etiam sensum aurū qui de-
 licatissimus est fastidio haud mediocra afficē

Vitandum est proutera sicut eiusdem uerbi ita
etiam eiusdem bre aut sillabe in consona repetitio.
Præsertim quom se proxime consequit ut in his
exemplis Tute tua te uirtute tuente tueris. Amo
re regit regis gesta qui uerbis ad caelum tulit.
Nec solum uitandum est ne sequens uerbum ab
illa incipiat sillaba in qua præcedens desinit sed ne
etiam ab eadem sillaba uerba continuata incipiat
et poete potentiam ponentes in possibilibus & honest
is rebus laudantur. Sed quia non omni litterarum &
sillabarum concursus eandem hnt asperitatem. Uide
dum est quae magis difformem compoem efficiat
Nam uocales quae maiorem sonum hnt quales sunt
a & o minus se compatiuntur si adinuicem concur
rant ut in hoc exemplo ama amantem dum uocem
laudo amicitiam. Rude uero exidem magis habent
sonum minorem hyatum faciunt et honora illu
stris uros & excolito uine uirtuosos. In e quoque
si terminetur uerbum aliquo sequenti uerbo ea
dem uocali incipiente consona uocem efficit ut
egredere ex domo aliena uel egredere ex urbe clata
qm qm pene idem in omnibus alijs uocalibus incidit.
que nescio quo peccato se se magis concinne recipi
unt. qm se diuerse concurrant ut in hoc exemplo
sollicita auxoniam in arma elige egregios bellatores
conueni ueritatem ad discordiam ciues. Latio ces
quas pt spoliat dum corru uincum in castris
exiat. In consonantibus uero f & x magis incipia pro
nuntiatione reddunt ut in hoc exemplo decept
Xerix n consulte bellum graetie intulit. Seno
num breuius dux dux. Excensoru senonii beg

uis dux fuit non solum in uerbis diuersis
 sed in compositis etiam uitandus est harū brarū
 concursus quare si forte accidat ut haec ppo
 ex quom dictione ab s incipiente coponat s ha
 demedio est abijcienda ut hoc mō exurgo ex
 ulcitor & sita nec solum in hys duabus litteris
 magna inest asperitas scilicet s & x sed etiam r
 t r s si crebro concurent uinduram difforme
 causant. Et nūc amicis suauissime suadebat
 nunc uero terrore terribili tutoribus suis satis
 grauis erat. Nec tm que p̄dita sunt uitia ab
 oratore declinant sed etiam ne idem sit deom
 se imediate sequentium exitus cauetur. ut illorū
 bellatorum & impatorum fortuna laudatur.
 quorum p̄bitas ciuū optimorū saluti inten
 ta est. ¶ Mouemur insup ne eadem dictione sae
 pius utamur nisi ornatus causa. ut in repeti
 tione. conuersione. complexione. translatione. gra
 datione. amonatione. & si qui alij huiusmodi
 colores in orōne cadant. q̄d facile dignoscemus
 si iudicio aurū quod raro fallit uti uoluerim.
 Nemo quid ita eloquentie ignarus est cuiam
 mus nō fastidio aliquo afficiatur. si quid huius
 modi audierit. nō est rō rōm̄ rationem illi ad
 hibere qui in sententijs ferendis rōne legu non
 utitur. q̄ si huiusmodi rōne utemur non est
 il homo appellandus qui alteri hōi dolum aut
 fraudem machinatur. quom nihil sit magis ho
 minis propriū qm̄ pro salute hōm̄ multa si
 resp. exigit adire picula. ¶ Recedendū etiam
 est a nimia uerborum suspensione. quae res

tamen si prohemij interdum concedatur in cae-
teris orationibus reprehendi solet. nec in omni-
bus prohemij competit. uelud hijs quae in atheni-
ano genere aut in mediocri uersantur. Erit itaq;
suspensio ista & prolixitas in processu orationis &
in his quae dicti omnibus et in primo orationis uiti-
osa. In exordio uero generis figurae non repreheditur.
quali usus fuerit Cicero in ea oratione quam de suo
in priam reditu apud quiritas praecelara huius
Cuius uerba sunt haec quae praecatus a Ioue optio
& maximo. caeterisque dijs immortalibus sumusque
quiritas eo tempe quom me fortunisque meas
pro uestra malumitate ocio concordiaque deuouit
ut si meas rationes unquam uere saluti ante posuissem
sempiterna poenam sustinerem. mea uoluntate
susceptam. In & ea quae ante gesseram conserua
de ciuitatis causa gessissem & illam miseram
profectionem uere salutis gratia suscepissem ut quod
bdiuum scelerati homines & audaces in remp. & in
omnes bonos conceptum iam diu continuerit
id in me uno potiusquam in optio quoque & in
omniuersa ciuitate deseruirent hoc si aut in uos
liberosque uros fuisset ut aliqui uos praesque consp-
tos. Italiamque omniuersam memoriam meam ac
desiderium teneri eius deuotionis me esse iudicium
iudicio deorum. testimonio senatus. consensu ita-
lic confessione immortali. beneficio diuino &
immortali quo maxime letor quiritas.
Suom enim in initio huius exordij suspensa or-
atio sit. & adhuc postremo exitum referenda
quo totum exordium claudatur. dum inquit

maxime letor quiritis. quis non uidet uel ubiq;
humili uel mediocri ut in ceteris partibus orationis
in graui figura prolixitatem hanc fugiendam
esse. quae si ab aliquo quoniam a Cicerone late eloqui
uentis princeps scripta esset. nemo fere est qui non
eam obscuram ipsa uerborum nimia suspensio dicet.

Quod uero in in graui figura longiori oratione in pro
hermo liceat uti. auctores haemus graecos a quibus
in omnibus principijs. cum librorum tum et orationum. quae
dignitate aliquam habent. suspensio ista qua illi makro
logiam nos uero sermonem longum dicimus laudat.
Illud autem in omnibus uinctura uitijs quo euidentius
in eo facilius euitatur. hoc ad ineptam obscuramque
uinijs et eisdem uerbi diuisionem prima quomodo
sillabe aut litterae uinijs dictionis quomodo ea quae ab illa di
stat copulantur. quo in uitijs. Cecilius quarto ad
heremium fuisse testatur cicerone. quomodo inquit
has tres ad te scriptas luci missimus. ubi uocali
ablata ex hoc uerbo emissimus. et haec sillaba li
dempta ex hoc nomine lucili orationem quae ex se di
lucida erat atque apta confusam ac obscuram reddidit.

Satis de uitijs in uinctura uitandis dictum a me
esse arbitror. Nunc super est ut de ratione minorum di
cimus. quae apud ysoeratem tanto studio inuenta
uel ab eo audita reperitur ut nullam ex omnibus eloqui
tionis partibus huic ante ponat. Nam quomodo nunc apte
confecta orationis dignitatem ordinis et concinna uictue
structuram in se contineat necesse est. ut ex omnibus
compositis partibus huic unam palmam concedamus. sed
huiusmodi disciplinae praecipua quomodo uaria sunt. nec
latini auctores graecorum doctrinam semper sequi.

fuerūt. tum et inter litos qua contentio est. Cice-
ronem nō semp hac una in pte. nono suarum
institutionum. Quintilianus sequitur. Martia-
li uero quinto libro nuptiarum phylolagie & mer-
curij ommissis. Ciceronis. Quintilianiq. praeceptis
aliam rōem nūorū instituti nō solum in quodam
pedes sed in certum et sillabarū nūm. praecep-
tionem hanc distm̄quit. cuius doctrina quō
dilucidior sit & ad intelligendum facior. h̄
loco a me primū comemorabitur. **S**ergo in
monosillabam orō terminabitur. qd̄ ratio ubi
sensus p̄fectus est ab oratore seruatur. Confide-
randum est utrum ea longa sit an breuis. si
longa eam praecire trocheus debet qui ex duabo
sillabis constat. longa scilicet & breui. quale
illud est Ciceronis in mitemana. nō scripta sed
nata lex. aut illud ouisdem. debet esse legum i
rep. prima uox. & si talis monosyllaba dictio
breuis fuerit recte iambus qui est pes ex p̄ma
breui & ultima longa aut anapestus ex duabo
breuibas & ultima longa constans. ante illam
collocatur. ut est apd̄ Salustiu. Tota aut̄ insu-
la modica et montibus varijs est. quo in exēplo
qm̄q̄m positione finali uerbum monosillabum
producat̄ naturaliter tñ breuiatur. Si aut̄
aut breuiem breuis sillaba aut longam longa
anteceat. pure id repraehendit̄. ut si dicat̄ ista
res mea est aut quale est illud Ciceronis pro
quinto ligatio ex certa seta. Nam tu quom pa-
tria priuare qua caret. sed uita uis. q̄ ex cer-
ta seta orator non errorem aliquo fecit. Si aut̄

uerbum dissillabum in finem orationis collocet
 & penultim⁹ fuerit. Spondeus ex duabus longis
 si constans praecepto ab oratore seruanda est.
 Mox Iambus post spondeum collocetur ut in
 hoc exemplo Temu seruos meos. aut pirrichi
 us pro Iambo ut consilium uidet. Et est pirrichi
 us pes ex duabus breuibus sillabis constans.
 Laudatur etiam illa consonantia in qua Iambo
 trocheum uel spondeum antecedit. Exemplum
 primi. primo continet bonos ciues. Exemplum
 secundi. Affertur caput legis. Illud aut cauendum e
 ne duo Iambi aut Iambus & pirrichius in fine
 collocentur. Velud si dicas pulchrum est pugna
 re Iuuenes pro suis parentibus. quo in exemp
 lo pirrichius Iambum antecedit. Si uero dixe
 ris. pro parentibus suis. duo Iambi in fine cla
 uidentur. salicet tibus suis. Nec minus repre
 hendendum est si duo pirrichii in fine ponantur
 tum sillabas quatuor breues constituent in quod
 uitium incidit qui ait. perdidit omnia bona mea.
 Reprehendendus etiam est qui in fine orationis tro
 cheum aut spondeum post pirrichium locat.
 ut si conquiritur sua facta. ubi quom sua du
 as breues habet. facta uero prima longam. ulti
 mam breuem. pirrichius uitiöse trocheo pra
 pomitur. Qui uero dicit imputet sibi demens
 spondeo pirrichium antepone. Mala misere nu
 merorum consonantia uititur qui trocheum Iam
 bo praefungit. aut etiam qui pro Iambo post tro
 cheum pirrichio utitur. hinc enim nescio quid car
 minum ellegiaco proximum quod uitandum est ora

tori. Parum refert utrum dixeris omnia nempe
uides quoniam si dicas aspice facta mea concinnius
item ac sive magis nunc illi utuntur in dictione
disyllabis qui autem duos in fine ponunt trocheos
uel spondeo trocheum permittunt duos trocheos.
ut haec est ciuium bononi magna cura trocheum
autem ante spondeum ut haec sunt. quae maxi-
mè principes sola curant; **De trisyllabis** autem si
molli ter uelis orationem decurrere haec ratio est ha-
benda collocetur in fine molossus pes. ex tribus
longis constans. contrarius tribracho. praeco-
clatq. molossus trocheus. quo nunc Cicero in
ciana usus est quom inquit mare fluctuantibus.
litus eiectis. est enim litus trocheus eiectis molo-
sus est. Contra illa pessima est consonantia. quae
spondeum molosso praelocauerit. ut mare fluct-
uantibus rupes eiectis. nec minus illi compo-
nuntur si particulum pro trocheo collocauerit ut
si dicas mare fluctuantibus dolor eiectis. Vicio-
sa est et illa compo- quae primam nouissimam
molossi contra pedis naturam breuiat trocheo.
quoniam uis praelocato quoniam in consonantiam eroyca in-
cidit. ut si quis dixerit litus amicis. Quod
ad tetrasyllabas dictiones attinet pauca sunt
praecipua continetur suorum omni pes ionicus dup-
lex sit minor scilicet et maior. minor quae primis
duabus breuibus reliquis duabus longis constat.
Contra maior duas primas habet longas. postremas
autem breues. Illud martiali placet post trocheum
ionicus minor in fine collocetur. ut si dicas mare
fluctuantibus litus agitari. Monet autem ne

pro trocheo penultimo spondeus ponatur. aut
quidem minus honestam consonantiam ex hoc
consequi et hoc de numeris martialis;

Plura cicerō sed multis locis ab institutione dīsa
ataq; obscuriora errore qđ potius ex miscia libr
ariorum accidisse qm̄ alia causa nō est dubitatu
Quintilianus uero auctor exactissime diligentie.
nō semp ciceronis sm̄iam probat uelud superius
admonui. multisq; ac una in pte p̄ceptio
est a quo et si pleraq; accuratissime scripta sint in
nus tamen doctrine dilucida rō appet. qđ locus
nonnullis ac maiorum oratorū ulu discedit. Illud
prorsus diuini est quod non eisdem nūis in om̄i
onē causarum neq; in om̄i pte orōis utendū esse
dicit. Laudat quē il in genere demonstratio
nūis si utemur qui longiores hēant sillabas. In
iudiciali uero qui breuiiores in deliberatio pro rerū
uarietate. nūc si graues scilicet illis qui breuiores
nūc his qui longiores hēant ut si graues erunt
sine ac sub limes longis. si abrupte aut hūiles
breuibus utamur. Rursum breuibus tum in pti
tione tum in augmentatione rethorici uti iubet.
Referenda em̄ est rō nūorum tum ad uarios aiorū
affectus. tum etiam ad dignitatem et modū sente
tiarū. Nam quae iracunda est orō breuioribus.
quae uero leta ac iocunda longioribus gaudet nu
meris. Non nihil plonarum dignitas causarū ac
temporū uarietas momenti affert. sed om̄ ab hac
nūorū obseruatione saepe de industria receden
dum est. uel uarietate uel grauitate quadam
temperur uel grauitatis causa ut uarietate q

quadam temperat orō splendorq; ille nūorū inter-
mittendus est. Quamq; em̄ hunc ornatū nō
inferam esse gravitate s̄marum Quintilianus au-
ctor sit. nō minus tamē artificiosum esse orōe
interdum soluta nūis qm̄ nūiosa orōne uti testis
est in eo libro Cicero: qui orator inscribit mea
utq; s̄ma orōnes Cicerois quibus utendū locis
sit aliquā sup̄cedendum melius amonebūt qm̄
illa dicendi p̄ceptio aut ars a maioribus tra-
dita. Caput orōum p̄ceptorum illud usum est
ut rebus de quibus dicendum est ars quae de nu-
meris est seruat rei. & ideo res arti a qua rōe
qui discedet om̄em sine eloquōis dignitatem p̄-
turbabit

Sequitur de summa p̄ceptorū

Suma p̄ceptorum ad eam p̄tem componis p̄tine-
ntum quae ad ordinem & collocationem uerborū
spectat. Et se orō augeat ut in hoc exemplo. Nobis
his & egregius magnificus & illustris. Crudelis
& inhumanus fur et sacriligus. Et dignitas rerū
attenditur ut quae in eodem ḡne dignitate natē
praestant. ea minimis dignitas in orōne anteferā-
tur ut viri ac fere dies ac noctes. Secūde res aut
diuersae & uirtutes ac uitia. Et uerba nō sup̄-
uacua sint aut nihil agentia quod uirtū uita-
re qui uolet. semp̄ genus huc sp̄ci ante ponet ut
fret geminū aīal tō & qua sunt huiusmodi. Et
orō q; aut in uerbu quod frequentius accidit
aut in aduerbiū aliquid uehementis aut egregiū
aut in dictione aliquam uer salern aut illu-
strem finiat ut in his exemplis sola uirtus hōiem

beatū facit. Quae mihi mandasti. confeci oīa
 diligenter. p̄feci omnia quae ate uolui cumu-
 latissime. quāem magis diligam hęc neēm
 Quae uir bonus faciet laudant omes. Pom-
 peius in omnibus subitū considerando pru-
 dentissimus. ¶ Quō orō frequēter obliqua sit id
 est a p̄tibus posterioribus incipiat siue id q̄
 uerbo supponit. uerbu ipm antecedit siue
 postponatur. ut in hys exemplis. Neiem posse
 ad docturiam accedere. Crassus inquit. in
 qui multarū rerū ac maximarū scia p̄us
 instructus si sit. hanc esse unam ad bene
 beateq̄ uiuendū compendiarīam uiam in-
 quit Socrates. ut tales simus quales ab alijs
 iudicare uolumus. ¶ hoc relatiū qui
 quae quod nō constructur quom suo ante
 cedente ut p̄tionem oēs in primis laudat
 qui rerū diuinarū cognitōem ante alios hūit.
 ¶ hoc relatiū is ea id imēdiate post suū ante-
 dens collocatur. ut publius is qui cartaginem
 magna sperantē leges roānas coegit accipere.
 omēs bellorū sumos duces laude gl̄ia antellit.
 ¶ inter substantiū et adiectiū aliquid interpo-
 natur dūmodo illud proximiū sit ne orō red-
 clatur ex eo obscura. ut nulla satis probata ap̄
 suos cuius uirtus est. Patet et in p̄heo terciū
 libri apud ciceronē in officijs. ¶ Interdum
 a relatiuo incipiat nullo ante expresso. ut
 Quae tua molestā est ferenda. equo aīo contue-
 liam. hanc iudicabis. Nec solum in casu recto
 sed in ablatiūo etiam. ut in hac dicendi ratioe

nō nūq̄m uiri eloquētissimi uili sunt. ut qua
ā prudentia sp̄ exististi. nō nūq̄m dubio oīa
te prudenter consulto facturū. & orōne iam
p̄fecta grauius iam aliquod addatur. ut uir
fortis omnia pro rep. adibit picula. et quidem
impigre. & in medioeri figura rem prius
rudem atq; mornatam proferamus dehinc gr
auioribus uerbis exornemus. ut pompeius uir
fuit. oīum quom̄ facilitate par. par. oīibus in
firmis quom̄ dignitate. ac rebus gestis longe
oīum princeps. Si uero in graui figura erit orō.
ab exortatione sumēdum erit. Initiū. ut oīum
Impatorū in rebus pacis ac belli. mari terraq;
gestis gl̄am gaius caesar ancessit. & due dis
iunctiones unīco interdum claudantur. ut in
tertio libro Ciceronis ad heremium. in gemo doc
trina p̄aeptione natura interstat. & saepius
orō in p̄tem principalem qm̄ secundaria fini
atur. ut quas laudas semp̄ artes amauī. &
Interdum haec coniunctiones quom̄ quin si
& siēs. Item quedam p̄pones. In. sub. ad. apud. pp.
contra. pro. & ex. p̄ae. postponantur. dictionibus
quibus p̄poni conueniunt. ut omēs quom̄ ho
nesta facimus. nihil est quod ueremur. ad nos
si tempestiue accessisses. oīa nūc translata esset.
omibus in rebus honestas apprime placet. Ne
mo est qui nō diuina sub potentia constitutus
sit. atticam ad urbem. postq̄m accessi. forte mihi
socrates occurrit. nolana apud mema haibal
a marcello in fugam uersus est. siē illud est
tua pp. sp̄. infestus. causam oēs caremus patria.

omnes contra hostes rei p. se infestis p. defensione
 libertatis iure sui. Illud est etiam in hac p. p. p.
 aduersus seruandum ut montem aduersus in
 magnu. Vra pro benignolentia nihil tam diffi-
 cile est qd no libenter suscipiam. In homo e
 famo: signa multa appta sunt. nostris ex agf
 pecus omne ablatu est. Ciuilem ob causam plu-
 rimas contentiones suscepi. reor ab opulento
 exceptus sum. Idem est intelligendu in aduer-
 bis ordinis qualia sunt debite demcepti inter-
 m. Interca praeterea & mter haec ut tua de-
 hinc erit cura ne qd detrimeti accipiant. Et ad
 huc modum reliqua. Hac rone latma orodem in
 his & sibus modeste si utemur concinniore effi-
 tiemus. modo ea sit ab illustribus oratoribus &
 poetis recepta. Consuevit aut Cicero hanc p. p. p.
 quom huic ablatio qui postponere ut qui quom
 pro quom quo q. male consonante causa eu fe-
 ille arbutor. Nos uero in mecu tecu secu no-
 biscum uobiscum consuetudine hac retinemus
 sed in qui quom pridem. modus iste loquendi
 aboleuit. q. mteritum post orodem mehdaram
 priusqm in aduerbiu principale deueniat. In-
 terponatur oro impleta vtm hinc parentesis.
 ab hoc relatiuo qui incipiens ut est apd Cicero
 nem sedo ostitorum. Atq. ille graecus q. fuit
 sapientis & praestantis iuri; omnibus consulendu
 putauit. Siliis oro compositis atq. ornate loquuntur
 omis est quom hoc p. nomen id huic relatiuo
 quod antepomitur. Et in hoc exemplo omes
 qui ambitione & gte student id quod ignorat neo

opione magis rem dicuntur. Illud autem minime est negligendum quod licet uerbo apte claudatur oratio nisi ratio ulla repugnet a superioribus praeceptis suscepta vel consonantie alicui repugnans satius est in uerbu fringu quam infinitum terminare. quale est illud Cicerois in oratione pro aulo cicena. Exim est uerum illud considerari homines esse putant. Quae de re cunctari oportet quod uerba rebus de quibus loquimur sint accommodata ne plus minusue quam dignitas rei postulet significare uideantur. Nam qui agricolam illustrarem aut regem paruum laudando appellat. non mediocriter uitium incurrit. quom illic adiectiuo ampliori. hic angustior quam rei natura postulat utatur. Et non abutamur uerbi significationem pro altero uerbo in quibus nulla similitudo reluceat. ut si sardum eruditum appellas aut militem sine armis instructum incedere ad bellum dicas. Quod interitum post eum sensum orationis sensum qui perfectus esse possit ad exornandum quia nihil additur post affirmationem reliqua exornantur. Et mane mhi oes uidentur. et quod egregie uel sine ornatu ut quae frugi ac liberalis homines officia sunt suscipiam te pro omnia profecto quod in re leta uel uerbis tristibus aut in tristi letis mime utamur. Vitiosum enim est quom in re finem similitudine aut exemplis quibus in uoluptatibus atque deliciis utrimus nostros affectus explicamus. Velut si quis in deploratione filii exemplum affert pentu. qui ex nuptis mouet cauendum esse quod ysiptale accidit.

nunquam mortem obit noue nupte accidat Nam illa
 contrariorum compatioe acerbior dolor insurgit. hic
 uero mala futura dico omne pronuntiatum qd no
 sit nimis elaborata in re tristi oro sed abrupta
 potius concitatis affectibus propinqua. In quod vi
 cum incidit inecemas quom inquit luce rubet
 ptima aut in eiusdem inter sacra maduit aqua
 fraxinos. qd apud eos quibus nimia eloquentia
 suspecta est praecepta componis intentu intelligi.
 qd pro lelia domneus affer de industria fecit no
 terminando orationem in uerbu dum inquit apud iu
 dicem piclatur lelia. sile pro cleotilla gras agam.
 Continuo fugienda quadam est tenera nimis ac deli
 cata modulandi uoluptas: nonnumquam qd tibi satis de
 quibus diximus fecerimus in egregiu aliquo sentu
 terminabitur oro. Non ulterius produhamur ne gra
 illa qua benedicendo nacti erimus ampliatione ni
 mis graui minuiatur. **Q** ab adiectiuo saepiusqum a
 substantio incipiat oro. quale est id Ciceronis ad le
 ntulum. Tanta em magnitudo tuorum erga me mer
 torum & caetera quae sequuntur. **Q** in laude in
 terdum & conuinctio copulatiua interponatur
 proprijs noibus. & appellatiuis dignitate signi
 ficantibus. ut et cato & praetor. Idem in uitupio
 attendi pot q magis affectus exprime di ca duplici
 hoc aduerbiu etiam. ut etiam atq. etiam rogo. **Q**
 uerbo subiunctiuo interdum p indicatiuo utamur. ut
 illud a te uelut si feceris nihil est qd a te gras impe
 trare possim. quibus in duobus exemplis uelut

pro volo & feceris pro facies poni nō dubium est
¶ futuro promissum uerbi in or desmetis interdum
poni eiusdem utamur ut si quid factū pri a uobis
intelligo ea p̄feceritis nulla de uicis meritis in rep̄
etas ullo tempe conti ¶ Interdum sup̄lati
in fine orōis ponantur ut manus recipi a te sua
uillimū & interdū susp̄ctamur ab his diabus
cōiunctionibus scilicet ut & q̄. ut in h̄ ex̄ mo
meo quae te digna sunt facias. ubi tamen h̄ q̄ ul
ut intelligatur. tñ q̄ nō exprimitur

Sequitur de iunctura

¶ non sit creber concursus uocalium in p̄nitando
ut omnia amemstie etati illustriōi igneua est nō
qdē absq̄ notabili aurū offensioe huiusōi poterit
orōem audire. ¶ eiusdem l̄re crebra uiter re
petitio ut quale est illud Cicerōis Cecily poete
o cite uite tateū tanta tyranne tulisti. ¶ Et dicō
seques nō incipiat ab eadem sillaba in qua prae
cedens terminatur ut ille legit. dum amor mor
talis uite integre est. ¶ utrum magis euidens
est quom uerbum seques duas primas sillabas h̄
easdem in quas uerbum praecedens finitur qd nō
nulli Cicerōi obiecerūt o fortunata natam me
consule roma sed quia hoc uitio nō est attribuedū
si grauitatis causa fiat nisi quom hoc dicendi p̄nc
crebro utimur m̄cōsulte ab illis Cicerō reprehendit.
¶ ab eadem sillaba uerba quae in orōe continet nō in
cipiant ut ciuitas quae a reoibus regitur regio amōe
felix est. ¶ non sit crebra eiusdem terminationis

repetitio ut fortunatorum imperatorum optimorum
 rectorum uirtus magis quam fortuna laudatur. Quae
 non utamur figura quae semel dicitur in dictis
 simplicibus aut in compositis nisi poetarum aut
 oratorum usus approbauerit. In simplicibus a Cicero
 reprehenditur Cecilius quom inquit has res ad
 te scriptas luci maximus eli pro lucali emissimus
 Qui uero dicit postea uero quod pro postea quod uero
 in quo uicem pro inuicem septemque triones pro septem
 trionesque satis uiri boni officio fecit pro satisfecit et
 quae ad hunc modum a nobis diuiduntur semel. pro
 propterea non reprehenduntur quod a sumis poe-
 tis aut oratoribus sunt recepta.

Nunc inter quom et tum refert & tum multipli-
 carum multis locis amonet Cicero quod ea pericula oris
 cui haec conuinctio quom antefertur. Vel causam
 vel concomitantiam siue alternationem. Vel id quod
 aptius certiusue liget. Vel temporis poritate. Vel in-
 auiorem rerum dignitatem. Tum uero aut officium an-
 cedentis cause aut alternationem antecedente. aut re-
 minus notam aut tpe posteriore importat. aut
 uiri morem dignitatem ac momentum affert si
 illud sequatur. Quod huic non aduersetur ut sunt
 haec aduerbia potius multo magis. Studiosius &
 quae sunt huiusmodi. Exemplum primum. Quom
 tuo in me amore. Sumo quom beneficio. Quod tui me-
 moriam pro me fera. Exemplum 2°. Quom inuito me
 nos amore tuo resp. tum perpetua rerum omnium socie-
 tate deuicti sumus. Exemplum tertium. Quom tuis

quom uoluntate in posterū prona ad oīa boni uiri
officia p̄ priē iure optio dixeris. Exemplū quarti
quom dicit tps poritate Quom olim in p̄ntes
pietate insignem animaduertimus. quom in
p̄riam nō minori studio futurū speramus. Exem-
plum quinti Quom uitam pro tua salute quō opes
omnes profunde nō dubito. Et si tñ in eadem orōe
geetur aut in diuersis cōcomitatam siue d̄m̄
siḡ. uelud in hoc exemplo Cicero tum natura tu
consuetudine ad omnes res honestas inflamma-
to studio rapiebatur;

Fms papie x kl̄ mensis martij 1686

MT Cicero de numerosa oratione ad Tironē

MT Cicero s. d. suo Tironi Accipe quod sapius que-
siuisti qua possis rōne claudere ordē in monosil-
labis autem inspiciendū est. utri finalis breuis sit
an longa si longa est praecedere debet trocheus quae
tñ apta est conclusio. pendente adhuc sensu si fuerit
monosyllaba antecedit iambus aut anapestus breuis
vero breuiem aut longa longam nō sine uitupatioe
sequitur. et haec de monosyllabis. In colo & comate nō
in fine sententiae dissyllaba iambo nō iure claudunt
vel si penultima spondens. mox iambus aptetur aut pir-
richius pro iambo. Bona clausula est ex iambo & sp-
ondeo. vel ultimo trocheo. Cauendū. ne aut duo
iambi aut pirrichius post pirrichiū ueniat. Et qua-
tuor breues faciat aut post pirrichiū spondens tro-

trocheusue sed & trocheus & jambus. vel pro
 jambopost hoc trocheu pirrichius faciunt mala
 clausulam in fine bene ponuntur vel duo troch,
 ei vel trocheus & spondeus in trisyllabis troch,
 eo precedente penultimo molossus subsequat
 fit aut pessima clausula si post trocheu penul,
 timum spondeum locaueris sed & si pro troch,
 eo pirrichiu praemiseris conclusio est uitiola
 si nouissim molossi prima sillaba breuis sit
 quibus trocheo praentillo si pro nouissimo mo,
 llosso sponcus minor ponatur post tribrachum
 bona clausula fit Sed in hac clausula cauectu
 ne pro trocheo si pro trocheo spondeus ponatur
 item ne corrigas caput uersus heroidi sineq,
 quod longas & totidem braues no improbes
 trocheum triplicem abscondas post M ne U se,
 quatur. methacismos & lautacismos omo linq
 insup & lotacismos & ne aspere lre in unum
 conuertant & maxime in ultimo et in penul,
 timo loco & ne s littera saepius gemmetur &
 R sibr & maxime uideas scripturas
 sunt quom in una siles sibr longe decurrut
 haec seculares lre custodiunt & istud est pra
 dicere inter huiusmodi dictiones

P	irrichius	duabus breuibus constat	ut fuga
S	pondeus	duabus longis	aestas
I	ambus	breui & longa	anus
T	rocheus	longa et breui	meta
T	ribrachus	tribus breuibus	legere
M	olossus	tribus longis	aestas
A	napestis	duabus breuibus & longa una	fluuius
D	adtilus	extrema longa & duabus breuibus	menalis
A	mphibrachus	ex tribus prima longa secunda breui & tertia breui	
A	mphimachus	ex tribus longa breui longa insule	
B	achus	v-v	acharus
A	ntibachus	--v	natura
P	roceleumaticus	vvvv	uehiculu
D	ispondeus	----	orditor
D	gambus	v-v-v	ppmgas
d	itrocheus	-v-v	Centena
A	ntipastus	v--v	salominus
C	oriambus	-vv-	armipotet
I	omicus maior	--vv	funonius
I	omicus minor	vv--	diomedes
P	eon primus	-vvv	prolegere
P	eon secundus	v-vv	recurere
P	eon tertius	vv-v	docere
P	eon quartus	vvv-	docere
S	piritus primus	v---	amauerut
S	piritus secundus	vv--	arguerut
S	piritus tertius	--v-	
S	piritus quartus	---v	